

Αριθμ. Πρωτ. ΑΝΑΦΟΡΩΝ:

1487

Ημερομ. Κατάθεσης:

3/4/2024



Κοινοβουλευτική Ομάδα

Λεωφ. Ηρακλείου 145, 14231 ΝΕΑ ΙΩΝΙΑ,
τηλ.: 2102592213, 2102592105, 2102592258, fax: 2102592097
e-mail: ko@vouli.kke.gr, <http://www.kke.gr>
Γραφεία Βουλής: 2103708168, 2103708169, fax: 2103707410

Προς το Προεδρείο της Βουλής

ΑΝΑΦΟΡΑ

Για την κ. Υπουργό Εσωτερικών

Θέμα: Για τις αρνητικές επιπτώσεις της υποχρεωτικής καθολικής στείρωσης των ζώων συντροφιάς που θεσπίστηκε με τον Νόμο 4830/2021

Κατέθεσαν **ΑΝΑΦΟΡΑ** τη Γνωμοδότηση του Δικηγόρου Δημητρίου Μπελαντή που απαντά σε ερωτήματα της «Ομάδα Μελέτης και Μέριμνας για την Αλωπεκίδα» (Ο.Μ.Μ.Α.), αναφορικά με τις αρνητικές επιπτώσεις της υποχρεωτικής καθολικής στείρωσης των ζώων συντροφιάς που θεσπίστηκε με τον Νόμο 4830/2021 αλλά και την ειδική προστασία που απαιτείται για τις πληθυσμιακά απειλούμενες αυτόχθονες φυλές ελληνικών σκύλων.

Αθήνα 21/03/2024

Οι καταθέτοντες βουλευτές

Μανωλάκου Διαμάντω

Δελής Γιάννης

Διγενή Σεμίνα

Κομνηνάκα Μαρία

Λαμπρούλης Γιώργος

Γνωμοδότηση σχετικά με το υπό διαβούλευση σχέδιο νόμου «για τα ζώα συντροφιάς»

του Δημητρίου Μπελαντή, Δικηγόρου παρ' Αρείω Πάγω (ΑΜ ΔΣΑ 13652), Διδάκτορος Νομικής

Από την Ένωση Προσώπων με την επωνυμία «Ομάδα Μελέτης και Μέριμνας για την Αλωπεκίδα» (Ο.Μ.Μ.Α.), η οποία ασχολείται συστηματικά με την μελέτη, μέριμνα και προστασία αυτοχθόνων στην Ελλάδα παλαιότατων φυλών και κατηγοριών σκύλων και ιδίως με την αυτόχθονη και αρχαιότατη φυλή σκύλων Αλωπεκίδα μου τέθηκαν τα εξής ερωτήματα :

1. Σε σχέση με το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο για την προστασία των ζώων γενικά αλλά και ειδικότερα των (εξημερωμένων) «ζώων συντροφιάς», δηλαδή τον ν. 4039/2012 (ΦΕΚ Α' /15/2012), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει, το υπό διαβούλευση σχέδιο νόμου (<http://www.opengov.gr/ypes/?p=7914>) βελτιώνει ή επιδεινώνει την προστασία των ζώων συντροφιάς; Και στον βαθμό που επιδεινώνει την προστασία και την ευζωία των ζώων συντροφιάς, τι πρέπει να αντιπροταθεί έναντι αυτού;
2. Σε σχέση με τα συνταγματικά ατομικά δικαιώματα των ιδιωτών ιδιοκτητών ή κατόχων των ζώων συντροφιάς, ποια προβλήματα προκύπτουν ή συνάγονται σε σχέση με το υπό διαβούλευση νομοσχέδιο; Προστατεύονται επαρκώς τα ατομικά τους δικαιώματα ως ιδιοκτητών των ζώων αλλά και προσώπων επιφορτισμένων με την φροντίδα τους και δικαιούμενων στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους κατά το άρθρο 5 παρ.1 Συντάγματος, σε συνδυασμό και με το άρθρο 17 παρ.1, που εγγυάται το δικαίωμα στην ιδιοκτησία; Κατοχυρώνεται η ισότητα όλων των ιδιοκτητών ζώων έναντι του νόμου κατά το άρθρο 4 παρ. 1 Συντάγματος;
3. Ποια ειδικότερα προβλήματα τίθενται σε σχέση με τις Αλωπεκίδες και άλλες αυτόχθονες φυλές ζώων στην χώρα μας;

1. Ερώτημα πρώτο

1.1. Ορισμοί και αρχές

Ήδη από το υφιστάμενο νομοθετικό πλαίσιο για την προστασία των ζώων (ν. 4039/2012, ΦΕΚ Α' 15/2012) προκύπτουν ορισμένοι σημαντικοί και κρίσιμοι ορισμοί για την προστασία των ζώων γενικά αλλά και ειδικότερα των ζώων συντροφιάς. Ειδικότερα:

-Ζώο είναι κάθε έμβιος οργανισμός, που συναισθάνεται και κινείται σε ξηρά, αέρα και θάλασσα ή οποιοδήποτε άλλο υδατικό οικοσύστημα ή υγροβιότοπο.

-Ευζωία είναι το σύνολο των κανόνων, που πρέπει να εφαρμόζει ο άνθρωπος στα ζώα, αναφορικά με την προστασία τους και την καλή μεταχείρισή τους, έτσι ώστε

να μην πονούν και υποφέρουν, την παραμονή τους σε χώρο στεγνό, καθαρό και προστατευμένο από τις καιρικές συνθήκες, χωρίς να είναι μόνιμα δεμένα και διαβιούντα εντός ακατάλληλων κατασκευών (π.χ. μεταλλικών), τη φροντίδα για ιατρική περίθαλψη και χορήγηση κατάλληλης τροφής και νερού, την καθημερινή άσκηση ή τον περίπατό τους και γενικά τη μέριμνα για σεβασμό της ύπαρξής τους.

Θα μπορούσε εδώ να παρατηρηθεί ότι αυτός ο ορισμός της «ευζωία των ζώων» στον ν. 4039/2012 δεν είναι πλήρης ούτε κατανοεί ικανοποιητικά και σε βάθος το πρόβλημα της σχέσης **ανθρώπων και ζώων** ή ορθότερα ανθρώπων και μη ανθρώπινης φύσης. Παρά το ότι τα ζώα αποτελούν μορφές έμβιων οργανισμών και έμβιας ύπαρξης, τα οποία δεν έχουν ολοκληρωμένο σύστημα συνείδησης ή νόησης, όπως ο άνθρωπος, έχουν, κατά την επιστήμη, την αίσθηση όχι μόνο του πόνου ή της τροφής ή της διαβίωσης σε ένα καθαρό περιβάλλον, αλλά και της βίωσης κατά τρόπο ευχάριστο και σύμφωνο με την ζωική τους διάσταση, ανάλογα βεβαίως με το είδος κάθε ζώου. **Επιπλέον, έχουν μια μορφή συναισθηματικού και ψυχικού κόσμου.** Υπό αυτήν την έννοια πρέπει να διασφαλίζεται όχι μόνο «ο σεβασμός της ύπαρξής τους» και η ευζωία τους με τον στενό και περιορισμένο τρόπο που εμφανίζει ο ορισμός του ν. 4039/2012 (**τροφή, μη σωματικός πόνος, καθαρό περιβάλλον, ιατρική φροντίδα, άσκηση-περίπατος**) αλλά συνολικότερα ο σεβασμός της ύπαρξής τους, **ώστε να ζουν, κατά το δυνατόν, με τρόπο σύμφωνο και συμβατό με την ιδιαίτερη βιοτική τους ύπαρξη και ευχάριστο προς αυτά.** Και αυτό γιατί τα ζώα και πολύ περισσότερο τα ζώα συντροφιάς, που έχουν μέσα από σειρά γενεών αποκτήσει μια εγγύτητα και συνάφεια προς τον άνθρωπο, μπορεί να μην έχουν ολοκληρωμένη νοητική συνείδηση, αλλά έχουν ψυχικά ή συναισθηματικά χαρακτηριστικά πρόσληψης από αυτά ενός τρόπου ζωής σύμφωνου με την βιολογική τους ύπαρξη ή όχι και συνεπώς μιας αίσθησης ευχαρίστησης ή μη, που δεν περιορίζεται προς το πλαίσιο «τροφή- καθαριότητα, μη πόνος, ιατρική φροντίδα, περίπατος» αλλά αναζητά μια κατά το δυνατόν (λαμβανομένων υπ' όψιν των σοβαρών περιορισμών που προκύπτουν από την συνοίκηση με τον άνθρωπο, ιδίως στην πόλη) **ευχάριστη και σύμφωνη με την βιολογική και ζωική φύση του βίωση.** Διαφορετικά, η έννοιά της ευζωίας περιορίζεται σε μια βίωση του ζώου και ιδίως του ζώου συντροφιάς, η οποία δεν έχει καμία αυτοτέλεια από τον άνθρωπο ιδιοκτήτη ή κάτοχο (ιδιώτη ή εκτροφέα) παρά μόνον προσαρμόζεται να υπηρετεί τις ανάγκες του ανθρώπου είτε υπό την έννοια της συντροφιάς είτε ακόμη εντονότερα υπό την έννοια της άντλησης εμπορικού κέρδους από τα εκτρεφόμενα ζώα. Με αυτήν την αντίληψη, η ευζωία του ζώου συντροφιάς καταλήγει να είναι η ευζωία ενός ζώου που είναι αποκλειστικά παρακολούθημα ή «σκλάβος» του ανθρώπου.

Το υπό διαβούλευση σχέδιο νόμου εισάγει τον εξής ορισμό για την «ευζωία» (welfare) του ζώου συντροφιάς:

«Ευζωία»: η φυσική και η ψυχική κατάσταση του ζώου σε σχέση με τις συνθήκες στις οποίες διαβιεί και πεθαίνει. Ένα ζώο ζει σε συνθήκες ευζωίας εάν: (α) είναι υγιές, άνετο, καλά διατρεφόμενο και ασφαλές, (β) δεν υποφέρει από καμία δυσάρεστη κατάσταση, όπως πόνο, φόβο και αγωνία και (γ) είναι ικανό να

εκφράζει συμπεριφορές, οι οποίες είναι σημαντικές για την καλή φυσική και ψυχική του κατάσταση. Οι κανόνες ευζωίας των ζώων διασφαλίζουν τις ακόλουθες αρχές:

- i. Ελευθερία από την πείνα και τη δίψα, με πρόσβαση σε τροφή και νερό, κατάλληλα σε ποιότητα και ποσότητα.
- ii. Ελευθερία από άσκοπη ταλαιπωρία και καταπόνηση, με ασφαλές και καθαρό κατάλυμα στέγασης και ανάπαυσης, που προστατεύει από αντίξοες καιρικές συνθήκες.
- iii. Ελευθερία από πόνο, τραυματισμό και ασθένεια, με κατάλληλη φροντίδα και κτηνιατροφαρμακευτική περίθαλψη.
- iv. Ελευθερία από φόβο και αγωνία, με την κατάλληλη συμπεριφορά και μεταχείριση.
- v. Ελευθερία έκφρασης μιας φυσιολογικής συμπεριφοράς, με κατάλληλες συνθήκες διαβίωσης και κοινωνικοποίησης.

Οι πέντε αυτές ελευθερίες θεωρούνται πια και διεθνώς απολύτως αναγκαίες για την «ευζωία» των ζώων.

Ο ορισμός αυτός, λαμβάνοντας υπ' όψιν και την «**ψυχική κατάσταση του ζώου**», καθώς και την διάσταση της «v. Ελευθερίας έκφρασης μιας φυσιολογικής συμπεριφοράς, με κατάλληλες συνθήκες διαβίωσης και κοινωνικοποίησης», φαίνεται να είναι ικανοποιητικότερος από τον στενό ορισμό της ευζωίας στον ν. 4039/12, που αφορούσε μόνο την σωματική ευζωία του ζώου. **Βεβαίως, αυτό θα προϋπέθετε ότι οι ειδικότερες ρυθμίσεις του σχεδίου νόμου για την προστασία των ζώων συντροφιάς ικανοποιούν αυτόν τον γενικότερο ορισμό, της αρωγής στην σωματική και ψυχική καλή κατάσταση του ζώου, ζήτημα που θα ερευνηθεί πιο κάτω ειδικότερα. Πράγμα, που όπως θα δειχθεί κατωτέρω, δυστυχώς δεν ισχύει.**

Αξίζει, εδώ, να παρατηρηθεί ότι ακόμη ικανοποιητικότερος είναι ο ορισμός του Ελβετικού νόμου για τα ζώα (Tierschutzgesetz του 2005) όπου στους ορισμούς αναφέρεται συμπληρωματικά προς την ευζωία και η ικανοποιητικότερη έννοια της «αξιοπρέπειας» ή «αξιοπρεπούς ύπαρξης» του ζώου (στα γερμανικά, Würde):

«Αξιοπρέπεια του ζώου» : Αυτοτελής αξία του ζώου, η οποία πρέπει να γίνεται σεβαστή κατά την επαφή του Ανθρώπου με το ζώο. Η αξιοπρέπεια του ζώου παραβιάζεται όταν η επιβάρυνσή του δεν δικαιολογείται από υπέρτερα αγαθά ή συμφέροντα.. Επιβάρυνση του ζώου συνίσταται όταν του προκαλούνται σωματικοί πόνοι, ταλαιπωρίες ή βλάβες, όταν του προκαλείται φόβος ή υποβιβασμός όταν προκαλούνται βαθιές επεμβάσεις στις ικανότητές του ή στην εικόνα /εμφάνιση του ζώου ή όταν το ζώο υπόκειται υπέρμετρα σε εργαλειοποίηση (“instrumentalisieren”) ή καταχρηστική χρήση.

Το ότι χρησιμοποιείται η έννοια της «αξιοπρέπειας» για τα ζώα συνεπάγεται ότι το ζώο ως έμβια ύπαρξη έχει αισθήσεις και συναισθήματα σε σημαντικό βαθμό κοινά με τον άνθρωπο και πρέπει να μην αντιμετωπίζεται ως «πράγμα» υποταγμένο απεριόριστα στην βούληση του ανθρώπου ή σε μια οδυνηρή ή ευτελιστική του μεταχείριση.

Όσον αφορά την «ευζωία» (στα γερμανικά “Wohlerfahren”) δίδεται στον ελβετικό νόμο ο εξής ορισμός :

«Ευζωία» υπάρχει όταν :

1. Η διατήρηση και η διατροφή των ζώων είναι αντίστοιχες ώστε οι σωματικές τους λειτουργίες και η συμπεριφορά τους να μην βλάπτονται και η ικανότητα προσαρμογής του να μην υφίσταται υπερβολική πίεση.
2. Η ορθή συμπεριφορά και κατάσταση του ζώου να εντάσσεται στην βιολογική του ικανότητα προσαρμογής.
3. Να είναι κλινικά υγιή.
4. Να μην υφίστανται πόνο, στενοχώρια-ταλαιπωρία και φόβο.

(να περιληφθούν στην έννοια της «ευζωίας»)

Η έννοια της «αξιοπρέπειας» ή «αξιοπρεπούς διαβίωσης» των ζώων θα έπρεπε να προστεθεί στους ορισμούς του υπό κρίση σχεδίου νόμου, σε συνάρτηση και με τις παραμέτρους που αναφέρονται στον ελβετικό νόμο (προηγουμένως σημεία 1-4) .

-Ορισμοί του ν. 4039/2012 :

Ζώο συντροφιάς είναι κάθε ζώο, που συντηρείται ή προορίζεται να συντηρηθεί από τον άνθρωπο, κυρίως μέσα στην κατοικία του, για λόγους ζωοφιλίας ή συντροφιάς.

Δεσποζόμενο ζώο συντροφιάς είναι κάθε μη άγριο ζώο, που συντηρείται ή προορίζεται να συντηρηθεί από τον άνθρωπο, κυρίως μέσα στην κατοικία του, για λόγους ζωοφιλίας ή συντροφιάς και τελεί υπό την άμεση επίβλεψη και φροντίδα του ιδιοκτήτη, κατόχου, συνοδού ή φύλακά του. Ως ζώα συντροφιάς θεωρούνται και οι σκύλοι, που χρησιμοποιούνται για το κυνήγι, τη φύλαξη ποιμνίων, τη φύλαξη χώρων, την παροχή βοήθειας και προστασίας ατόμων με ειδικές ανάγκες, καθώς και οι σκύλοι έρευνας και διάσωσης και οι σκύλοι που χρησιμοποιούνται από τις ένοπλες δυνάμεις και τα σώματα ασφαλείας.

Δεδομένου ότι τα ζώα δεν είναι ένα αντικείμενο ιδιοκτησίας όπως τα άψυχα και μη έμβια πράγματα, θα ήταν ορθότερο τα «δεσποζόμενα ζώα» να ορίζονται ως «κηδεμονευόμενα ζώα»

Αδέσποτο ζώο συντροφιάς είναι κάθε ζώο συντροφιάς, το οποίο είτε δεν έχει κατοικία είτε βρίσκεται έξω από τα όρια της κατοικίας του ιδιοκτήτη, του κατόχου, του συνοδού ή του φύλακά του και δεν τελεί υπό την άμεση επίβλεψη και τον

έλεγχό τους. Οι κυνηγετικοί και σκύλοι φύλαξης ποιμνίων, καθώς και οι σκύλοι έρευνας και διάσωσης, κατά τη διάρκεια του κυνηγιού, της εκπαίδευσής τους, της φύλαξης του ποιμνίου, της έρευνας και της διάσωσης, δεν θεωρούνται αδέσποτα ζώα.

Ορισμοί του παρόντος σχεδίου νόμου:

«Ζώο συντροφιάς»: κάθε ζώο που συντηρείται ή προορίζεται να συντηρηθεί από τον άνθρωπο κυρίως μέσα στην οικία του, για λόγους ζωοφιλίας ή συντροφιάς και αναφέρεται στον κατάλογο του Παραρτήματος Ι του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/429 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 9ης Μαρτίου 2016 σχετικά με τις μεταδοτικές νόσους των ζώων και για την τροποποίηση και την κατάργηση ορισμένων πράξεων στον τομέα της υγείας των ζώων (L 84). Αν άρθρα του παρόντος αφορούν σε συγκεκριμένα ζώα συντροφιάς, όπως σκύλους και γάτες, τότε αυτά αναφέρονται ρητώς. Ζώα συντροφιάς είναι και οι σκύλοι βοήθειας, οι σκύλοι εργασίας, καθώς και τα ζώα θεραπείας.

«Μικρό ζώο συντροφιάς»: το ζώο συντροφιάς, το βάρος του οποίου δεν υπερβαίνει τα δέκα (10) κιλά.

«Σκύλος βοήθειας»: ο εκπαιδευμένος σκύλος οδηγός τυφλού και ο σκύλος βοήθειας και προστασίας ατόμων με αναπηρίες.

«Σκύλος εργασίας»: ο σκύλος που χρησιμοποιείται για το κυνήγι (κυνηγετικός), τη φύλαξη ποιμνίων (ποιμενικός), τη φύλαξη χώρων (φύλακας), ο σκύλος έρευνας και διάσωσης, καθώς και ο σκύλος που χρησιμοποιείται από τις ένοπλες δυνάμεις και τα σώματα ασφαλείας.

«Δεσποζόμενο ζώο συντροφιάς»: κάθε ζώο συντροφιάς που συντηρείται ή προορίζεται να συντηρηθεί από τον άνθρωπο, κυρίως μέσα στην κατοικία του, για λόγους ζωοφιλίας ή συντροφιάς και τελεί υπό την άμεση επίβλεψη και φροντίδα του ιδιοκτήτη, του κατόχου ή του συνοδού του. Σε κάθε περίπτωση δεσποζόμενο ζώο θεωρείται κάθε σκύλος ή γάτα με ηλεκτρονική σήμανση, καταχωρημένο στο Εθνικό Μητρώο Ζώων Συντροφιάς (ΕΜΖΣ) με εξαίρεση όσα έχουν προσωρινό ιδιοκτήτη με την έννοια της παρ. 11. Μέχρι τη σήμανση και την καταχώρησή τους στο ΕΜΖΣ, οι άμεσοι απόγονοι δεσποζόμενου σκύλου ή γάτας νοούνται αυτόματα δεσποζόμενα ζώα με ιδιοκτήτη τον ιδιοκτήτη του θηλυκού γεννήτορα.

Παρατηρούμε εδώ ότι το σχέδιο νόμου παραλείπει κατά τρόπο παράδοξο να περιλάβει στα δεσποζόμενα ζώα μια σοβαρή κατηγορία ζώων, τα οποία εθεωρούντο «δεσποζόμενα» κατά τον ν. 4039/2012 :

«Ως ζώα συντροφιάς θεωρούνται και οι σκύλοι, που χρησιμοποιούνται για το κυνήγι, τη φύλαξη ποιμνίων, τη φύλαξη χώρων, την παροχή βοήθειας και προστασίας ατόμων με ειδικές ανάγκες, καθώς και οι σκύλοι έρευνας και διάσωσης και οι σκύλοι που χρησιμοποιούνται από τις ένοπλες δυνάμεις και τα σώματα ασφαλείας».

Αυτό, κατά μια πρώτη ανάγνωση, μπορεί να οδηγήσει σαφώς στο ανεπιθύμητο αποτέλεσμα όλα αυτά τα ζώα να θεωρούνται «αδέσποτα» με ό,τι αυτό συνεπάγεται κατά το σχέδιο νόμου, και αν αφαιρεθούν από τον ιδιοκτήτη ή κάτοχό τους.

Αυτό, επίσης, αντιτίθεται κατά το γράμμα του νόμου στον ορισμό για τον «ιδιοκτήτη ζώων συντροφιάς», όπου αναφέρεται ότι:

Ιδιοκτήτης ζώου συντροφιάς»: το φυσικό πρόσωπο που αναφέρεται ως ιδιοκτήτης στο έγγραφο ταυτοποίησης του ζώου και στο ΕΜΖΣ. Κατ' εξαίρεση, για ζώα θεραπείας, σκύλους φύλαξης, έρευνας και διάσωσης, καθώς και σκύλους που χρησιμοποιούνται από τις ένοπλες δυνάμεις και τα σώματα ασφαλείας, ο ιδιοκτήτης μπορεί να είναι νομικό πρόσωπο. Στην περίπτωση αυτή ορίζεται συγκεκριμένο φυσικό πρόσωπο που είναι υπεύθυνο για την ευζωία του ζώου και αναφέρεται στο έγγραφο ταυτοποίησης και στο ΕΜΖΣ.

Ως «προσωρινοί ιδιοκτήτες ζώων» θεωρούνται :

«Προσωρινός ιδιοκτήτης»: Το φυσικό ή το νομικό πρόσωπο που αναφέρεται στο οικείο πεδίο σήμανσης του ΕΜΖΣ για τα αδέσποτα ζώα. Σε περίπτωση νομικού προσώπου ορίζεται συγκεκριμένο φυσικό πρόσωπο που είναι υπεύθυνο για την ευζωία του ζώου. Προσωρινός ιδιοκτήτης μπορεί να είναι δήμος ή φιλοζωικό σωματείο ή φιλοζωική οργάνωση μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα που έχει εγγραφεί στο Υπομητρώο Φιλοζωικών Σωματείων και Οργανώσεων της παρ. 23 και διαθέτει αδειοδοτημένο καταφύγιο ή το φυσικό πρόσωπο που διαθέτει αδειοδοτημένο καταφύγιο αδέσποτων ζώων.

Ως αδέσποτα ζώα θεωρούνται κατά το σχέδιο νόμου :

«Αδέσποτο ζώο συντροφιάς»: κάθε ζώο συντροφιάς, ιδίως σκύλος και γάτα, το οποίο δεν θεωρείται δεσποζόμενο ζώο συντροφιάς.

Και εδώ παρατηρούμε ότι αυτός ο ορισμός είναι πολύ λιγότερο ικανοποιητικός από τον ορισμό του ν. 4039/2012 και μάλιστα καθίσταται **επικίνδυνος**, αφού:

Παραλείπεται η διευκρίνιση ότι το «αδέσποτο ζώο» **δεν έχει κατοικία είτε βρίσκεται έξω από τα όρια της κατοικίας του ιδιοκτήτη, του κατόχου, του συνοδού ή του φύλακά του και δεν τελεί υπό την άμεση επίβλεψη και τον έλεγχό τους. Οι κυνηγετικοί και σκύλοι φύλαξης ποιμνίων, καθώς και οι σκύλοι έρευνας και διάσωσης, κατά τη διάρκεια του κυνηγιού, της εκπαίδευσής τους, της φύλαξης του ποιμνίου, της έρευνας και της διάσωσης, δεν θεωρούνται αδέσποτα ζώα.**

Έτσι, ένα ζώο που βρίσκεται ακόμη και εντός των ορίων κατοικίας του ιδιοκτήτη – κατόχου-συνοδού-φύλακα, και το οποίο προσωρινά ή και στιγμιαία βρίσκεται εκτός άμεσης επίβλεψης και ελέγχου, μπορεί να θεωρηθεί αδέσποτο και να τεθεί υπό τον έλεγχο του δήμου. Ακόμη χειρότερα, οι **κυνηγετικοί σκύλοι και σκύλοι φύλαξης ποιμνίων, καθώς και οι σκύλοι έρευνας και διάσωσης, κατά τη διάρκεια του κυνηγιού, της εκπαίδευσής τους, της φύλαξης του ποιμνίου, της έρευνας και της διάσωσης, αφού δεν αναφέρονται ειδικά μπορεί να θεωρούνται «αδέσποτα ζώα»**

και να έχουν την κατά νόμο μεταχείριση των αδεσπότην ζώων. Πράγμα που σημαίνει ότι θα αφαιρούνται αυθαίρετα από τους ιδιοκτήτες, κατόχους τους κ.λπ.

Το ορθότερο είναι οι ορισμοί των δεσποζομένων και αδεσπότην ζώων να μείνουν πλησιέστερα στα όρια και στην μορφή του ν. 4039/2012, όπου, όπως θα εξηγηθεί πιο κάτω χρειάζονται και ορισμένες κρίσιμες **συμπληρώσεις και εξαιρέσεις** για ορισμένες φυλές ζώων συντροφιάς, όπως η Αλπεκίδα και άλλες αυτόχθονες φυλές σκύλων.

1.2. Τρόπος απόκτησης του ζώου συντροφιάς

Ο τρόπος απόκτησης ζώου συντροφιάς κατά το σχέδιο νόμου είναι εξαιρετικά τυποποιημένος και περιοριστικός. Και μάλιστα σε μια κατεύθυνση που όπως θα δούμε εγγυάται σε μεγάλο βαθμό την εμπορευματοποίηση της απόκτησης και κατοχής ζώων. Εξαιρετικά σημαντική είναι η διάταξη του άρθρου 6 παρ.1 του σχεδίου νόμου:

Οι επιχειρήσεις εκτροφής, αναπαραγωγής και εμπορίας ζώων συντροφιάς ιδρύονται και λειτουργούν σύμφωνα με το άρθρο 3 του ν. 4711/2020 (Α' 145), οφείλουν να διαθέτουν κατάλληλο ενδιαίτημα, να συμμορφώνονται με τους όρους που προβλέπονται στο π.δ. 184/1996 (Α' 137), καθώς και με τις διατάξεις του ν. 604/1977 (Α' 163) και του π.δ. 463/1978 (Α' 96), και να τηρούν όλους τους κανόνες ευζωίας, ασφάλειας και παροχής κατάλληλης κτηνιατρικής περίθαλψης.

Επίσης, η διάταξη του άρθρου 6 παρ. 3 του σχεδίου νόμου ορίζει ότι :

Κάθε άλλη περίπτωση εκτροφής, αναπαραγωγής, πώλησης ή δωρεάν διάθεσης ζώου από ιδιώτη ιδιοκτήτη, πλην των εγκεκριμένων και αδειοδοτημένων σύμφωνα με το παρόν, θεωρείται παράνομη εκτροφή και εμπορία και υπόκειται στις ποινικές και διοικητικές κυρώσεις των άρθρων 21 και 22.

Από τον συνδυασμό της παρ. 1 με την παρ. 3 του άρθρου 6 του σχεδίου νόμου, προκύπτουν τα ακόλουθα:

-Απαγορεύεται σε κάθε περίπτωση ένας ιδιώτης να βρει και να περισυλλέξει ένα αδέσποτο ζώο, να έλθει σε επαφή με τον ΟΤΑ που το επιβλέπει ή θα έπρεπε να το επιβλέπει, και να αιτηθεί δι' αυτού του τρόπου την αναδοχή ή υιοθεσία του, εφόσον δεν είναι «προσωρινός ιδιοκτήτης» κατά τον ορισμό 11 του σχεδίου νόμου, εφόσον δηλαδή δεν έχει αδειοδοτημένο καταφύγιο ζώων. Ο μόνος τρόπος για να το αποκτήσει είναι είτε να το αγοράσει από τον εισαγωγέα-εκτροφέα-έμπορο ζώων και το αντίστοιχο εμπορικό κατάστημα ή να το δει στην βάση δεδομένων υιοθεσίας αδεσπότην ζώων των ΟΤΑ και να αιτηθεί την υιοθεσία του. Αυτό προκύπτει και από το άρθρο 6 παρ. 9 του σχεδίου νόμου, όπου αναφέρεται ότι ο ιδιώτης που περισυλλέγει αδέσποτο, οφείλει άμεσα να το παραδώσει στον ΟΤΑ ή σε αποκλειστικά εξουσιοδοτημένα πρόσωπα.

-Απαγορεύεται ένας ιδιώτης να διαθέσει δωρεάν το ζώο του, το οποίο δεν έχει την δυνατότητα να φροντίσει περαιτέρω για κάποιον λόγο, σε άτομο της εμπιστοσύνης του, ή να του επιτρέψει να είναι ανάδοχος αυτού, ωστόσο ο τελευταίος προχωρήσει και ολοκληρώσει την διαδικασία υιοθεσίας του.

Σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες (π.χ. Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας), θεωρείται δεδομένο ότι ο ιδιώτης, όταν δεν μπορεί πια να φροντίζει το ζώο του, μπορεί να το δώσει σε άλλον ιδιώτη που τον γνωρίζει προσωπικά και εμπιστεύεται, προφανώς τηρώντας όλες τις διαδικαστικές προϋποθέσεις (εκ νέου δήλωση στο μητρώο, αλλαγή εγγράφων του ζώου, σήμανση κ.λπ.) Αυτό είναι αυτονόητο και λόγω των συναισθημάτων του ανθρώπου προς το ζώο του αλλά και λόγω των συναισθημάτων εμπιστοσύνης προς το άτομο που του το εμπιστεύεται, καθώς δεν προκρίνει μια απρόσωπη γραφειοκρατική διαδικασία παράδοσης του ζώου, το οποίο θα καταλήξει σε έναν άγνωστο ιδιοκτήτη, αν όχι στο κύκλωμα εμπορίας ζώων. Κάθε αντίθετη διάταξη νόμου είναι αντίθετη σαφώς στην ευζωία του ζώου και τις πέντε ελευθερίες που την εξειδικεύουν και δεν θα αντέξει την βάσανο προσφυγών στα ευρωπαϊκά και διεθνή δικαστήρια (βλ. παρακάτω για το συνταγματικό σκέλος του ζητήματος αυτού όσον αφορά τα δικαιώματα του ιδιοκτήτη του ζώου).

Επισημαίνεται εδώ ότι στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας (Tierschutzgesetz 2006) επιτρέπεται στον ιδιώτη να δωρίσει ή και να πωλήσει ακόμη ζώο συντροφιάς που βρίσκεται στην ιδιοκτησία και φύλαξή του. Ιδίως, από την σκοπιά της άνευ ανταλλάγματος παραχώρησης και ανάθεσης φύλαξης, αυτή είναι μια πολύ ορθή ρύθμιση, αφού αποδέχεται και εγγυάται το στοιχείο και του προσωπικού δεσμού ανθρώπου και ζώου συντροφιάς αλλά και την ανάθεση της φύλαξής του στο εφεξής σε πρόσωπο εμπιστοσύνης και όχι σε μια απρόσωπη γραφειοκρατική διαδικασία.

Δεδομένου ότι ο προσωρινός ιδιοκτήτης είναι είτε ΟΤΑ είτε άλλο νομικό πρόσωπο (φιλοζωικό σωματείο) είτε φυσικό πρόσωπο που έχει «αδειοδοτημένο καταφύγιο ζώων» (πράγμα που σε μεγάλο βαθμό συνδέεται με την οργανωμένη – επαγγελματική εκτροφή και εμπορία ζώων, αφού τα οργανωμένα καταφύγια βασικά έχουν και αυτά επαγγελματικό και εμπορικό προσανατολισμό), αυτό που συμβαίνει είναι το ότι οι παραπάνω απαγορεύσεις α) αίρουν την δυνατότητα **φυσικής και προσωπικής γειννίας και συσχέτισης ανθρώπων και αδεσπότην ζώων με σκοπό την υιοθεσία**, και γενικότερα την φυσική συσχέτιση ανθρώπων και ζώων και ιδίως β) καθιστούν απολύτως κυρίαρχο στο σύστημα απόκτησης και υιοθεσίας ζώων **το μεγάλο εμπορικό δίκτυο διεθνών μεγάλων εταιρειών εκτροφής-εισαγωγής-εμπορίας ζώων συντροφιάς**.

Στην πραγματικότητα, φαίνεται ότι ο σκοπός του νομοθέτη είναι ακριβώς να αποκτήσει τον κύριο, ή ορθότερα, τον αποκλειστικό έλεγχο στην αναπαραγωγή και απόκτηση των ζώων συντροφιάς το επιχειρηματικό δίκτυο εκτροφής/εισαγωγής/πώλησης. Δεδομένου ότι μπορεί μεν προσωρινοί ιδιοκτήτες

να είναι οι ΟΤΑ που προσωρινά φροντίζουν το αδέσποτο ζώο ή φιλοζωικά σωματεία που συνεργάζονται με αυτούς, αλλά απαγορεύεται αυστηρά να είναι μη εξουσιοδοτημένοι ιδιώτες και, επίσης, ότι σε σχέση με ιδιαίτερες κατηγορίες ή «ράτσες» ζώων συντροφιάς ο ενδιαφερόμενος θα στραφεί στον έμπορο και στο δίκτυο του εμπορίου και όχι στο τμήμα της βάσης υιοθεσίας αδεσπότην των Δήμων κ.λπ., δεδομένου ότι δεν υπάρχουν πια κατά το άρθρο 6 του σχεδίου νόμου, όπως στο αρχικό σχέδιο νόμου, καν «ερασιτέχνες εκτροφείς» αλλά μόνο εταιρείες εκτροφής-εμπορίας και «εξουσιοδοτημένα καταφύγια αδεσπότην ζώων» (τα οποία πολύ συχνά έχουν κερδοσκοπικό-εμπορικό προσανατολισμό), το εμπορικό κύκλωμα αποκτά παντοδυναμία στην απόκτηση ζώων συντροφιάς. Αυτό θα φανεί και στο κεφάλαιο που αφορά την υποχρεωτική στείρωση των ζώων συντροφιάς.

1.3. Υποχρεωτική στείρωση δεσποζόμενων και αδεσπότην σκύλων

1.3.1. Γενική τοποθέτηση

Σύμφωνα με τον ισχύοντα ν. 4039/2012, άρθρο 5 πρ. 1 στ. ζ) :

(ο ιδιοκτήτης των δεσποζόμενων ζώων συντροφιάς) υποχρεούται να μεριμνά για τη στείρωσή τους, εφόσον δεν επιθυμεί τη διατήρηση των νεογέννητων ζώων ή δεν μπορεί να τα διαθέσει σε νέους ιδιοκτήτες,

Η παραπάνω διάταξη παρέχει την ευχέρεια και το δικαίωμα στον ιδιοκτήτη του δεσποζόμενου ζώου **να μην στείρωσει αυτό** εφόσον επιθυμεί την αναπαραγωγή του και την γέννηση και διατήρηση νεογέννητων ζώων από αυτό.

Με δεδομένο το πρόβλημα της γέννησης ζώων που δεν μπορεί ο ιδιοκτήτης να φροντίσει και το θλιβερό διαδεδομένο φαινόμενο της **μαζικής εγκατάλειψης ζώων**, θα μπορούσε να τεθεί ένα μέγιστο όριο στην αναπαραγωγή των δεσποζόμενων ζώων. Ενδεικτικά, ο υφιστάμενος νόμος ν. 4039/2012 προβλέπει στο άρθρο 6 αυτού:

παρ 1.....

Για κάθε θηλυκό ζώο αναπαραγωγής τηρούνται μητρώα. Θηλυκοί σκύλοι αναπαραγωγής δεν γονιμοποιούνται πριν από το δεύτερο οιστρικό κύκλο και σε καμία περίπτωση πριν από την παρέλευση εννέα μηνών από τον τελευταίο τοκετό. Επίσης απαγορεύεται η αναπαραγωγή μετά το 9ο έτος της ηλικίας του ζώου.

Όπως τροποποιήθηκε με την παρ.4 Άρθρο 46 ΝΟΜΟΣ 4235/2014 με ισχύ την 11/2/2014

Δες την εξέλιξη της παραγράφου

Παρ. 2. Δεν επιτρέπεται να επιλέγονται για αναπαραγωγή ζώα συντροφιάς, που τα ανατομικά και φυσιολογικά χαρακτηριστικά ή τα χαρακτηριστικά της συμπεριφοράς

τους μπορεί, ανάλογα με το είδος και τη φυλή, να αποδειχθούν βλαβερά για την υγεία και ευζωία του θηλυκού αναπαραγωγικού ζώου συντροφιάς και των απογόνων του. Ο προσδιορισμός των βλαβερών χαρακτηριστικών γίνεται με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

Όμως, το παρόν σχέδιο νόμου οδηγεί στην υποχρεωτική στείρωση όλων των δεσποζομένων ζώων, ανεξάρτητα από την βούληση του ιδιώτη ιδιοκτήτη τους. Κατά την διάταξη του άρθρου 5 παρ. 1 στοιχείο α) ο ιδιοκτήτης του ζώου υποχρεούται:

Με την επιφύλαξη της παρ. 2 του άρθρου 6, να στείρωσει το δεσποζόμενο ζώο συντροφιάς του, εφόσον είναι σκύλος ή γάτα, εντός έξι (6) μηνών από την απόκτησή του εφόσον το ζώο είναι άνω του ενός (1) έτους. Σε περίπτωση απόκτησης ζώου κάτω του ενός (1) έτους, η στείρωση λαμβάνει χώρα μέσα στους έξι (6) πρώτους μήνες από τη συμπλήρωση του πρώτου (1ου) έτους. Η προθεσμία των προηγούμενων εδαφίων μπορεί να διαφοροποιείται ανάλογα με τη φυλή του ζώου και άλλα ειδικά χαρακτηριστικά του, μετά από εμπειριστατωμένη γνωμάτευση κτηνιάτρου. Κατ' εξαίρεση, η στείρωση δεν είναι υποχρεωτική για υπερήλικα και ασθενή ζώα μετά από εμπειριστατωμένη γνωμάτευση κτηνιάτρου.

Μάλιστα, ο παραβάτης τιμωρείται με την δρακόντεια διοικητική ποινή (πρόστιμο) των 1.000 ευρώ.

Προφανώς, η εξαίρεση του άρθρου 6 παρ. 2 αφορά τους πιστοποιημένους εκτροφείς ζώων και μόνο, δηλαδή τους εμπόρους ζώων.

Η ρύθμιση αυτή του σχεδίου νόμου είναι εξαιρετικά χειρότερη για την ευζωία των ζώων τόσο από τον υφιστάμενο νόμο όσο και από το προηγούμενο σχέδιο νόμου που είχε κυκλοφορήσει. Σύμφωνα με την προγενέστερη μορφή του σχεδίου νόμου οριζόταν ότι :

Άρθρο 5 - Εκτροφή, αναπαραγωγή και εμπορία ζώων συντροφιάς

1. Οι επιχειρήσεις εκτροφής, αναπαραγωγής και εμπορίας ζώων συντροφιάς ιδρύονται και λειτουργούν σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3 του ν.4711/2020 (ΦΕΚ Α 145) και οφείλουν να διαθέτουν κατάλληλο ενδιαίτημα, να συμμορφώνονται με τους όρους που προβλέπονται στο π.δ. 184/1996, καθώς και τις διατάξεις του ν. 604/1977 και του π.δ. 463/1978, και να τηρούν όλους τους κανόνες ευζωίας, ασφάλειας και παροχής κατάλληλης κτηνιατρικής περίθαλψης.

2. Από την ανωτέρω διαδικασία έγκρισης εξαιρούνται αποκλειστικά και μόνο:

α) οι ερασιτέχνες εκτροφείς, οι οποίοι λαμβάνουν άδεια από την Επιτροπή του άρθρου 2 παρ. 7 του παρόντος,

β) οι ιδιοκτήτες ζώων που θέλουν να αναπαράξουν μία φορά το ζώο συντροφιάς σε όλη τη ζωή του και οι οποίοι για το σκοπό αυτό λαμβάνουν άδεια από την Επιτροπή του άρθρου 2 παρ. 7 του παρόντος. Η αίτηση για τη λήψη άδειας, αυτής της κατηγορίας, θα πρέπει να έχει υποβληθεί από τον ιδιοκτήτη το αργότερο εντός

προθεσμίας 6 μηνών από την ισχύ του παρόντος. Για ιδιοκτήτες που αποκτούν ζώο συντροφιάς, μετά την ισχύ του παρόντος, η αίτηση υποβάλλεται εντός 3 μηνών από την απόκτηση του ζώου, υπό τον όρο ότι το ζώο δεν έχει συμπληρώσει το 3^ο έτος της ηλικίας του. Ειδικά σε περίπτωση απόκτησης ζώου κάτω του έτους, η αίτηση θα πρέπει να έχει υποβληθεί εντός 3 μηνών από τη συμπλήρωση του 1^{ου} έτους ζωής του.

Οι εκτρεφόμενοι, αναπαραγόμενοι ή οι προς πώληση σκύλοι και γάτες διαθέτουν ενημερωμένο ηλεκτρονικό βιβλιάριο υγείας ή διαβατήριο, σημαίνονται υποχρεωτικά και καταχωρίζονται στο ΕΜΣΖ.

Πέραν των ανωτέρω προϋποθέσεων, η άδεια σε ιδιώτη που ενδιαφέρεται να αναπαράξει το ζώο συντροφιάς του μία φορά δεν χορηγείται αν ο ιδιοκτήτης του δεν έχει δηλώσει στην Επιτροπή του άρθρου 2 παρ. 7, φυσικά πρόσωπα που θα υιοθετήσουν 6 έως 8 νεογέννητα ζώα και με ανώτατο αριθμό έως 3 νεογέννητα ανά φυσικό πρόσωπο, στα οποία μπορεί να περιλαμβάνεται και ο ίδιος, υπογράφοντας επίσης και υπεύθυνη δήλωση ότι μπορεί να ανταποκριθεί στα έξοδα της γέννας και φροντίδας των ζώων μέχρι την υιοθεσία τους. Τα φυσικά πρόσωπα που δηλώνονται δεν θα πρέπει να έχουν δηλωθεί προς υιοθεσία για περισσότερες από δύο αιτήσεις. Εντός έξι μηνών από την αναπαραγωγή ζώου συντροφιάς, για το οποίο ελήφθη η άδεια του παρόντος, το θηλυκό ζώο στείρωνεται και ενημερώνεται αντιστοίχως το ΕΜΣΖ.

3. Κάθε άλλη περίπτωση εκτροφής, αναπαραγωγής, πώλησης, δωρεάν διάθεσης ζώου από ιδιώτη ιδιοκτήτη, πλην των εγκεκριμένων και αδειοδοτημένων κατά τα ανωτέρω, θεωρείται παράνομη εκτροφή και υπόκειται σε κυρώσεις.

4. Για κάθε θηλυκό ζώο αναπαραγωγής ο επαγγελματίας και ο ερασιτέχνης εκτροφέας τηρεί αρχείο, σύμφωνα με τα ειδικότερα οριζόμενα στον Εκτελεστικό Κανονισμό της ΕΕ 2019/2035. Τα θηλυκά ζώα αναπαραγωγής πρέπει να είναι δηλωμένα στο ΕΜΣΖ με την ένδειξη αναπαραγωγικό ζώο.

5. Θηλυκοί σκύλοι αναπαραγωγής δεν γονιμοποιούνται πριν από το δεύτερο οιστρικό κύκλο και σε καμία περίπτωση πριν από την παρέλευση εννέα μηνών από τον τελευταίο τοκετό.

6. Η αναπαραγωγή μετά το 9^ο έτος της ηλικίας του ζώου, καθώς και η αναπαραγωγή του ίδιου ζώου περισσότερες από 6 φορές σε όλη τη ζωή του απαγορεύεται.

7. Δεν επιτρέπεται να επιλέγονται για αναπαραγωγή ζώα συντροφιάς, που τα ανατομικά και φυσιολογικά χαρακτηριστικά ή τα χαρακτηριστικά της συμπεριφοράς τους μπορεί, ανάλογα με το είδος και τη φυλή, να αποδειχθούν βλαβερά για την υγεία και ευζωία του θηλυκού αναπαραγωγικού ζώου συντροφιάς και των απογόνων του. Ο προσδιορισμός των βλαβερών χαρακτηριστικών γίνεται με απόφαση του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων.

8. Δεν επιτρέπεται η αναπαραγωγή γεννητόρων που έχουν πρώτου βαθμού συγγένεια.

9. Απαγορεύεται:

- α) η πώληση σκύλων και γατών σε υπαίθριους δημόσιους χώρους, συμπεριλαμβανόμενων των υπαίθριων αγορών,
- β) η πώληση ζώων συντροφιάς με ηλικία μικρότερη των οκτώ (8) εβδομάδων,
- γ) η εισαγωγή και εμπορία σκύλων που είναι ακρωτηριασμένοι,
- δ) η αναπαραγωγή σκύλων που είναι ακρωτηριασμένοι,
- ε) η πώληση και η έκθεση σκύλων και γατών από καταστήματα πώλησης ειδών ζώων συντροφιάς (pet shops).

10. Απαγορεύονται οι διαδικτυακές, έντυπες, ή άλλες αγγελίες «για ζευγάρωμα» ζώων συντροφιάς.

11. Αγγελίες για πώληση ή υιοθεσία ζώων συντροφιάς σε έντυπα, φυλλάδια, τοιχοκολλήσεις ή σε ιστοσελίδες επιτρέπονται μόνο από τα πρόσωπα που αναφέρονται στις παρ. 1 και 2 α και β του παρόντος άρθρου, με υποχρεωτική αναφορά του αριθμού σήμανσης και του αριθμού έγκρισης του εγκεκριμένου εκτροφέα ή αδειοδοτημένου ερασιτέχνη ή ιδιώτη που θέλει να αναπαράξει το ζώο συντροφιάς του μία φορά σε όλη τη ζωή του. Ειδικώς για αδέσποτα ζώα επιτρέπεται η δημοσίευση αγγελίας εφόσον συνοδεύεται από τον υπερσύνδεσμο της υιοθεσίας που έχει αναρτηθεί στην Πανελλήνια Πλατφόρμα Υιοθεσιών.

12. Απαγορεύεται να εισάγονται στην Ελλάδα ζώα συντροφιάς που δεν έχουν ηλεκτρονική σήμανση. Τα στοιχεία σήμανσης των εισαγόμενων ζώων (κωδικός σήμανσης και όνομα εισαγωγέα), από χώρες εκτός Ε.Ε. καταγράφονται στα σημεία εισόδου στην Ελλάδα και ενημερώνεται απευθείας το ΕΜΖΣ.

13. Κατά την πώληση ενός ζώου, υπογράφεται η «Δήλωση Αγοράς ζώου από νέο ιδιοκτήτη», μεταξύ του πωλητή και του αγοραστή-νέου ιδιοκτήτη, σύμφωνα με το υπόδειγμα «Δήλωση Αγοράς ζώου» του Παραρτήματος Χ.

Όριζε δηλαδή η προηγούμενη μορφή του σχεδίου νόμου ότι ο ιδιώτης μπορούσε να αναπαράξει το θηλυκό ζώο **ως μια (1) φορά** στην ζωή του και ο έμπορος-εκτροφέας **έως έξι (6) φορές**. Ακόμη και έτσι, και παρά την προφανή δυσανάλογη εύνοια υπέρ του εμπόρου-εκτροφέα, έδινε μια δυνατότητα στον ιδιοκτήτη να αναπαράξει το θηλυκό ζώο του για μια φορά στην ζωή του, και, άρα, ως εκ τούτου και στο αρσενικό ζώο σε αυτό.

Η μετάβαση σε ένα δίκαιο υποχρεωτικής στείρωσης των δεσποζόμενων ζώων, ακόμη και αν γίνεται τυχόν επίκληση λόγων υγείας ή ασφάλειας των ζώων ή άλλων λόγων, στην πραγματικότητα προσβάλλει και την αρχή της ευζωίας και «αξιοπρεπούς διαβίωσης» των ζώων αλλά και τις απαριθμούμενες πέντε ελευθερίες που καθορίζουν την ευζωία του ζώου..

-προσβάλλει, και μάλιστα υποχρεωτικά, την δυνατότητα των ζώων να έχουν γενετήσια ζωή και ευχαρίστηση και να αναπαράγονται. Που είναι βασική εκδήλωση της έμβιας και φυσικής ζωικής ύπαρξής και δραστηριότητάς τους..

-προσβάλλει την σωματική τους ακεραιότητα, καθώς η στείρωση/ευνουχισμός του ζώου σημαίνει τον **ακρωτηριασμό του** και μάλιστα αναγκαστικά δια της βίας-δεδομένου ότι η στείρωση του ζώου συνεπάγεται την αδυναμία του στο εξής να έχει γενετήσια ζωή. Επίσης, όπως παρατηρούν οι κτηνίατροι, η διαπίστωση στα θηλυκά ζώα από τον κτηνίατρο αν είναι στερωμένα ή όχι, δηλαδή αν έχουν εσωτερικά γεννητικά όργανα, συνεπάγεται και πρόσθετη διαπιστωτική χειρουργική επέμβαση στο ζώο, επίσης επώδυνη για το ζώο..

-είναι επώδυνη επέμβαση, σε κάθε περίπτωση, και εν όψει της περιόδου ανάρρωσης του ζώου.

-προσβάλλει το ίδιο το δικαίωμα του ιδιοκτήτη ζώου να αναπαράγει το ζώο του, το οποίο ιδίως στην ύπαιθρο, όπου οι σκύλοι είναι και ζώα εργασίας, συνδέεται όχι μόνο με συναισθηματικούς λόγους αλλά και με την οικονομική-επαγγελματική, κυρίως αγροτική, δραστηριότητα του ιδιοκτήτη (φύλαξη οικίας, φύλαξη κοπαδιών). Δικαίωμα που αντιστοιχεί κυρίως στο 5 παρ. 1 Σ-αναλυτικά στο οικείο κεφάλαιο.

-είναι αντίθετη στην γενική τάση της κοινωνίας να ενισχύουμε και όχι να δυσχεραίνουμε την ευζωία των ζώων και μάλιστα να μην τα αντιμετωπίζουμε μόνο ως μέσο για τις δικές μας ανάγκες ή ως οχήματα της ευχαρίστησής μας και μόνο.. Δεν είναι τυχαίο ότι όλοι οι Κτηνιατρικοί Σύλλογοι της χώρας τάσσονται **κατά της υποχρεωτικής στείρωσης των δεσποζόμενων ζώων**, τα οποία τυγχάνουν κτηνιατρικής μέριμνας και ελέγχου¹. Πρόσφατα δε, ο **Πανελλήνιος Κτηνιατρικός Σύλλογος** δήλωσε την δημόσια διαφοροποίησή του στο θέμα «υποχρεωτική στείρωση ζώων συντροφιάς» ως εξής:

«Κατόπιν συνεδρίασης της Δ.Ε. του Πανελλήνιου Κτηνιατρικού Συλλόγου στις 12/5/21, μελετώντας το υπό διαβούλευση σχέδιο νόμου και αναγνωρίζοντας σημεία στα οποία έχουν ενσωματωθεί θέσεις που υποβλήθηκαν γραπτά από τον Πανελλήνιο Κτηνιατρικό Σύλλογο στο Υπουργείο Εσωτερικών, θεωρούμε ότι υπάρχουν ακόμα αρχές και άρθρα επί του νόμου με τα οποία διαφωνούμε ριζικά.

Συνεχίζουμε με δυναμικές παρεμβάσεις να διεκδικούμε τις θέσεις μας

Πιο συγκεκριμένα:

- Λέμε όχι στην υποχρεωτική στείρωση των ζώων συντροφιάς
- Ζητάμε την εφαρμογή του ηλεκτρονικού βιβλιαρίου με δήλωση των στοιχείων εκείνων που αφορούν τη διασφάλιση της Δημόσιας Υγείας (εμβολιασμός για τη λύσσα, διάγνωση λεϊσμανίασης και λεπτοσπείρωσης)

¹ Βλ. σχετικά και δημοσίευμα της εφημερίδας Έθνος του 2.2021, https://www.ethnos.gr/ellada/147347_zoa-syntrofias-ypohreotiki-steirosi-eleghomeni-anaparagogi-kai-aystiropoiisi .

- Απατούμε όλες οι χρηματοδοτήσεις να αφορούν αποκλειστικά τους Δήμους με διαφανή τρόπο, έλεγχο, αξιολόγηση του έργου τους και βασική υποχρέωσή τους την ίδρυση δημοτικών κτηνιατρείων και την πρόσληψη κτηνιάτρων. Όχι στη χρηματοδότηση των Μ.Κ.Ο, φιλοζωικών σωματείων και οποιουδήποτε ιδιωτικού φορέα.

- Η δωρεάν σήμανση ζώων συντροφιάς να αφορά αποκλειστικά τους πολίτες που είναι εγγεγραμμένοι στα μητρώα κοινωνικά αδυνάτων των Δήμων ή του ΟΠΕΚΑ.

Πρόγραμμα δράσεων για την προώθηση των θέσεων του Π.Κ.Σ.

1. Έκδοση δελτίου τύπου με τις θέσεις του Π.Κ.Σ.
2. Παραγωγή ενημερωτικού video-spot με σκοπό την ενημέρωση των πολιτών για τον κοινωνικό χαρακτήρα των θέσεών μας
3. Απεργία στις 20/5, ημέρα λήξης της δημόσιας διαβούλευσης
4. Συνέντευξη τύπου σε συνεργασία με τους υπόλοιπους κτηνιατρικούς φορείς
5. Προτρέπουμε τους συναδέλφους να συμμετέχουν στην ηλεκτρονική διαβούλευση, στηρίζοντας και καταθέτοντας τις θέσεις του Πανελλήνιου Κτηνιατρικού Συλλόγου (<http://www.opengov.gr/types/?p=7919>)».

Ομοίως και Πανεπιστημιακά Τμήματα Κτηνιατρικής, όπως ιδίως το Κτηνιατρικό Τμήμα του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, έχουν ταχθεί ρητώς με δημόσια ανακοίνωσή τους κατά της πρόβλεψης για υποχρεωτική στείρωση των δεσποζομένων ζώων.

Διαφορετικά ίσως τίθεται το για τα αδέσποτα ζώα συντροφιάς, όπου υπάρχουν ζητήματα αρρώστιας, οικολογικών ισορροπιών κ.λπ. Επίσης, αξίζει να σημειωθεί ότι στις πόλεις το ζήτημα δεν έχει εξαιρετικά μεγάλη πρακτική αξία, αφού οι σκύλοι και οι γάτες που είναι δεσποζόμενα ζώα συνήθως στερώνονται με πρωτοβουλία των ιδιοκτητών τους, κατά υπόδειξη των κτηνιάτρων. Αλλά στην ύπαιθρο όπου τα ζώα αυτά ιδίως οι σκύλοι, καλύπτουν και πρακτικά καθήκοντα και εργασίες το ζήτημα είναι τελείως διαφορετικό.

1.3.2. Το δίκαιο ζώων της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας της Γερμανίας (Tierschutzgesetz, άρθρο 6)

Σύμφωνα με το άρθρο 20^Α του γερμανικού συντάγματος (Grundgesetz) ισχύουν τα ακόλουθα:

«Το κράτος προστατεύει, χάριν και των επομένων γενεών, τις φυσικές βιοτικές βάσεις και τα ζώα, στα πλαίσια της ισχύουσας συνταγματικής τάξης, δια της

νομοθεσίας, και στα πλαίσια του νόμου και του δικαίου και δια μέτρων της εκτελεστικής κι της δικαστικής εξουσίας».

Σύμφωνα με το ισχύον για τα ζώα νομοθετικό πλαίσιο στην Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας (Νόμος για την προστασία των ζώων, Tierschutzgesetz), απαγορεύεται η αφαίρεση οργάνων από τα ζώα, ολικώς ή μερικώς. Στα πλαίσια αυτής της γενικής απαγόρευσης, απαγορεύεται και η ολική στείρωση ενός ζώου, εκτός από τις περιπτώσεις όπου α) κρίνεται αναγκαία ιατρικά για την προστασία της υγείας και ακεραιότητας του ζώου σε συγκεκριμένη περίπτωση ή β) κρίνεται αναγκαία για την αποτροπή ενός ανεξέλεγκτα μεγάλου πολλαπλασιασμού, πάλι κατά περίπτωση². Όπως, για παράδειγμα, όταν ένας γάτος έχει ήδη γονιμοποιήσει πάρα πολλές γάτες.

Εξαίρεση ισχύει στο γερμανικό δίκαιο για τις αδέσποτες γάτες. Επίσης, σε ορισμένες περιπτώσεις η νομοθεσία των κρατιδίων (Länder) επιτρέπεται να παρεκκλίνει από την ομοσπονδιακή ρύθμιση.

Σύμφωνα με το άρθρο 6 του γερμανικού νόμου για τα ζώα :

1) Verboten ist das vollständige oder teilweise Amputieren von Körperteilen oder das vollständige oder teilweise Entnehmen oder Zerstören von Organen oder Geweben eines Wirbeltieres. Das Verbot gilt nicht, wenn

1.

der Eingriff im Einzelfall

a)

nach tierärztlicher Indikation geboten ist oder

b)

bei jagdlich zu führenden Hunden für die vorgesehene Nutzung des Tieres unerlässlich ist und tierärztliche Bedenken nicht entgegenstehen,

1a.

eine nach artenschutzrechtlichen Vorschriften vorgeschriebene Kennzeichnung vorgenommen wird,

1b.

eine Kennzeichnung von Pferden durch Schenkelbrand vorgenommen wird,

2.

ein Fall des § 5 Abs. 3 Nr. 1 oder 7 vorliegt,

2a.

² Αναλυτικά κείμενο Απριλίου 2017, γνωμάτευση της Ένωσης για την Προστασία των ζώων με βάση το γερμανικό δίκαιο, στον σύνδεσμο: https://www.tierschutzbund.de/fileadmin/user_upload/Downloads/Positionspapiere/Heimtiere/Unfruchtbarmachung_von_Hunden.pdf Τίτλος στα ελληνικά: Απογονιμοποίηση σκύλων.

unter acht Tage alte männliche Schweine kastriert werden,

3.

ein Fall des § 5 Abs. 3 Nr. 2 bis 6 vorliegt und der Eingriff im Einzelfall für die vorgesehene Nutzung des Tieres zu dessen Schutz oder zum Schutz anderer Tiere unerlässlich ist,

4.

das vollständige oder teilweise Entnehmen von Organen oder Geweben erforderlich ist, um zu anderen als zu wissenschaftlichen Zwecken die Organe oder Gewebe zu transplantieren, Kulturen anzulegen oder isolierte Organe, Gewebe oder Zellen zu untersuchen,

5.

zur Verhinderung der unkontrollierten Fortpflanzung oder - soweit tierärztliche Bedenken nicht entgegenstehen - zur weiteren Nutzung oder Haltung des Tieres eine Unfruchtbarmachung vorgenommen wird.

Eingriffe nach Satz 2 Nummer 1 und 5 sind durch einen Tierarzt vorzunehmen; im Falle eine.....

Προκύπτει δηλαδή ότι η ολική ή μερική αφαίρεση οργάνων από τα ζώα (περιλαμβανομένων και των ζώων συντροφιάς), όπου σαφώς υπάγεται και η στείρωση/ευνουχισμός³, απαγορεύεται ως μορφή ακρωτηριασμού του ζώου (“Amputation”) πλην των περιπτώσεων α) όπου αυτό επιβάλλεται κατ’ εξαίρεση σύμφωνα με την κτηνιατρική παρακολούθηση του ζώου και χάριν της υγείας του ή β) επιβάλλεται για να μην υπάρξει ανεξέλεγκτη ποσοτικά αναπαραγωγή του ζώου. Πλην αυτών των εξαιρέσεων, η στείρωση του ζώου απαγορεύεται και συνιστά ποινικό αδίκημα σε βάρος του ιδιοκτήτη του.

Ουσιαστικά τα ίδια ισχύουν και στην περίπτωση ορισμένων άλλων χωρών, όπως η Νορβηγία.

Επίσης, η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προστασία των ζώων συντροφιάς, η οποία υπογράφηκε από την Ελλάδα το 1987 και αρχικά ενσωματώθηκε στον ν. 2017/1992, απαγορεύει επεμβάσεις του ιδιοκτήτη του ζώου που αλλάζουν την εξωτερική του εμφάνιση υπό την εξαίρεση της αφαίρεσης μελών ή οργάνων του ζώου για θεραπευτικούς σκοπούς⁴. Και ναι μεν ο νεότερος νόμος και ισχύων 4039/2012 αναφέρει στο άρθρο 16 στ. αβ) ότι η στείρωση και κάθε άλλη κτηνιατρική πράξη με θεραπευτικό σκοπό δεν οδηγεί ή δεν ταυτίζεται με τον ακρωτηριασμό του ζώου αλλά αυτό αποτελεί ερμηνεία της σύμβασης από τον Έλληνα νομοθέτη και δεν

³ Το κείμενο αναφέρεται και στην δυνατότητα στείρωσης άνευ ευνουχισμού του ζώου, η οποία πρακτικά δεν ακολουθείται, όπως επισημαίνεται στο παραπάνω κείμενο διότι προκαλεί προβλήματα υγείας στο ζώο.

⁴ Βλ. ατομική γνωμοδότηση ΝΣΚ 326/2013, του Ιωάννη-Κωνσταντίνου Γ. Χαλκιά, Νομικού Συμβούλου του Κράτους, σχετικά με το ζήτημα των χειρουργικών επεμβάσεων, οι οποίες προκαλούν ακρωτηριασμούς των ζώων, υπό το καθεστώς του ν. 2017/1992.

αντιστοιχεί στο ίδιο το γράμμα της σύμβασης, ιδίως μάλιστα που η στείρωση δεν εφαρμόζεται κατά περίπτωση και με την συναίνεση του ιδιοκτήτη του ζώου αλλά ως γενικός υποχρεωτικός κανόνας, που μάλιστα δεν λαμβάνει καν το ενδεχόμενο σε συγκεκριμένες περιπτώσεις η στείρωση να βλάπτει την υγεία του ζώου. Εάν ο παραπάνω συλλογισμός ισχύει, είναι πολύ πιθανό να αντίκειται η υποχρεωτική στείρωση στην ως άνω Σύμβαση, η οποία από την κύρωσή της λαμβάνει υπερνομοθετική τυπική ισχύ και το περιεχόμενό της δεν μπορεί να τροποποιηθεί με κοινό νόμο.

1.3.3. Υποχρεωτική στείρωση δεσποζομένων ζώων και ζητήματα βιοηθικής

Ανεξαρτήτως πάντως από τις αλλοδαπές και διεθνείς ρυθμίσεις για την προστασία των ζώων, η επιβολή υποχρεωτικής στείρωσης αδιακρίτως για τα δεσποζόμενα και αδέσποτα ζώα (στην τελευταία περίπτωση είναι μεν κατανοητό ότι χρειάζεται μια πολιτική αντιμετώπισης του υπερπληθυσμού αδεσπότην ζώων, καθώς αυτά δεν έχουν και την τόσο συστηματική κτηνιατρική παρακολούθηση που έχουν τα δεσποζόμενα, αλλά θα μπορούσε ίσως η διάταξη να είναι πιο ελαστική) δημιουργεί **σοβαρά ζητήματα βιοηθικής**, αφού η τόσο γενικευμένη διακοπή της βιολογικής αναπαραγωγής ενός ή πολλών ζωικών ειδών, με μοναδική εξαίρεση την αναπαραγωγή χάριν του οικονομικού ή εμπορικού κέρδους δημιουργεί πολύ σοβαρά προβλήματα: Ελλειπτικά και συνοπτικά, θέτουμε εδώ ορισμένα από αυτά τα κρίσιμα ερωτήματα:

- Γιατί να είναι στην ευχέρεια του ανθρώπινου είδους να προκαλέσει μια **ευγονική αναπαραγωγή των ζώων συντροφιάς και γενικότερα άλλων ζωικών ειδών** και μάλιστα όχι με επιστημονικά αλλά καθαρά με κερδοσκοπικά κριτήρια;
- Γιατί να είναι στην ευχέρεια του ανθρώπινου είδους να οδηγεί την **αναπαραγωγή άλλων ζωικών ειδών σε βιομηχανική κλίμακα και μόνο**; Και αν αυτό ήδη ισχύει ήδη-και μάλιστα σε τρομακτική ποσότητα και τρόπο- για τα ζώα που προορίζονται για την ανθρώπινη διατροφή και κατανάλωση, γιατί αυτό να επεκταθεί με πρόσχημα την προστασία των ζώων συντροφιάς και στα **ζώα συντροφιάς**, με τα οποία ο άνθρωπος έχει μια συμβίωση και συνοίκηση εδώ και χιλιάδες χρόνια;
- Γιατί να είναι στην ευχέρεια της «βιομηχανίας ζώων» να καθορίσει **ποιες κατηγορίες ή φυλές ζώων θα αναπαραχθούν και ποιες όχι**; Θα αντιπαρατεθεί εδώ ότι αυτό δεν θα το καθορίσει μόνη της η ίδια η βιομηχανία ζώων αλλά η προσφορά και η ζήτηση από τους ενδιαφερόμενους να αποκτήσουν ζώο. συντροφιάς. Πέραν του ότι όλοι οι σύγχρονοι μεγάλοι μονοπωλιακοί κλάδοι δια της διαφήμισης μέσω διαδικτύου επικαθορίζουν σοβαρά την ταυτότητα και την ποσότητα της ζήτησης, είναι σωστό τόσο σοβαρά ζητήματα όσο το ποια είδη ζώων θα αναπαραχθούν και ποια όχι να

καθορίζονται με βάση τα κριτήρια της βιομηχανίας ζώων και της σχετικής αγοράς που υπάρχει;

- Όπως θα εξηγηθεί παρακάτω, η ύπαρξη αρχαιοτάτων αυτοχθόνων φυλών ζώων στην Ελλάδα όπως οι **Αλωπεκίδες**, που υπάρχουν κυρίως στον αγροτικό χώρο, και έχουν ιδιαίτερο τρόπο διαβίωσης, **καθώς και άλλων αυτοχθόνων φυλών που δεν αναπαράγονται** δια της «βιομηχανίας ζώων», θα τεθεί ουσιαστικά σε πλήρη άρση, εξαφάνιση και βιολογικό αφανισμό με **στοιχεία γενοκτονίας των ζώων (χρησιμοποιούμε προφανώς τον όρο κατ' αναλογία της «γενοκτονίας ανθρώπων» (genocide, Genozid), όπως τίθεται από το Διεθνές Δίκαιο και την Συνθήκη της Γενεύης του 1949).** Σχετικός προβληματισμός έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια της φιλοζωικής κοινότητας ανθρώπων στην Ελλάδα. Παραπέμπουμε εδώ σε σχετικό πρόσφατο άρθρο⁵.

2. Ερώτημα Δεύτερο

Ζητήματα συνταγματικών δικαιωμάτων των ιδιοκτητών ζώων συντροφιάς που περιορίζονται ή και προσβάλλονται από την ρύθμιση του υπό διαβούλευση σχεδίου νόμου.

2.1. Ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας (άρθρο 5 παρ. 1 Συντάγματος) και σχέση του ανθρώπου με τα «ζώα συντροφιάς»

Σύμφωνα με την διάταξη του άρθρου 5 παρ. 1 Σ :

1. Καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη.

Η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας αναφέρεται στην έννοια της «προσωπικότητας», η οποία είναι πολύπλευρη και πολυσχιδής. Η «προσωπικότητα» δεν σημαίνει μόνο **το πρόσωπο ως υποκείμενο δικαίου** (δηλαδή ως υποκείμενο δικαιωμάτων και υποχρεώσεων) αλλά έχει πολύ ευρύτερο και συνολικότερο περιεχόμενο. **Αναφέρεται «στο σύνολο των ιδιοτήτων, ικανοτήτων και καταστάσεων, οι οποίες προκύπτουν από την υπόσταση του ανθρώπου ως έλλογου και συνειδητού όντος, αφετέρου δε εξατομικεύουν ένα συγκεκριμένο πρόσωπο»⁶.** Υποκείμενο είναι κάθε άνθρωπος. Η προσωπικότητα του

⁵ <https://scorchedearthstrategy.wordpress.com/2021/04/13/%ce%bf%cf%87%ce%b9-%cf%83%cf%84%ce%b7%ce%bd-%cf%85%cf%80%ce%bf%cf%87%cf%81%ce%b5%cf%89%cf%84%ce%b9%ce%ba%ce%b7-%cf%83%cf%84%ce%b5%ce%b9%cf%81%cf%89%cf%83%ce%b7/>

⁶ Αρ. Μάνεση «Ατομικές Ελευθερίες τ. α'», Θεσσαλονίκη 1979, εκδόσεις Α. Σάκκουλα σελ. 116 και επ.. Για το γερμανικό συνταγματικό δίκαιο βλ. τελείως ενδεικτικά σε Κ. Hesse "Grundzüge des Verfassungsrechts der Bundesrepublik Deutschland", έκδοση 1999, Par. 12, Randnummer 427κ.α.,

ανθρώπου συντίθεται από την σωματική, ψυχική, πνευματική, ηθική, κοινωνική υπόστασή του. Από αυτήν απορρέουν ειδικότερα συγκεκριμένα δικαιώματα, τα οποία προστατεύονται ως διαστάσεις ή εκδηλώσεις της προσωπικότητάς του, όπως η σωματική ελευθερία, το δικαίωμα στο όνομα και φήμη, στην τιμή και υπόληψη, στην πνευματική δημιουργία, στην οικονομική δραστηριότητα, στην απόκτηση παιδιών ή οικογένειας κ.ά. Οι εκδηλώσεις της προσωπικότητας προστατεύονται ως έννομα αγαθά έναντι προσβολών τους από την κρατική εξουσία ή από τρίτους και από τα άρθρα 57-59 Αστικού Κώδικος καθώς και από τις σχετικές διατάξεις του Ποινικού Κώδικος (άρθρα 361 και επόμενα ΠΚ). Ως γενικότερο όριο και περιορισμός στην προστασία της προσωπικότητας ενός ορισμένου προσώπου χάριν του γενικού συμφέροντος μπορούν να τεθούν νομοθετικοί περιορισμοί που αφορούν δικαιώματα άλλων προσώπων ή την αντίθεση μιας συγκεκριμένης άσκησης του δικαιώματος στην ελεύθερη ανάπτυξη προσωπικότητας προς το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη⁷ (τριάδα περιορισμών).

Η εξέλιξη της ελεύθερης ανάπτυξης στην προσωπικότητα στην εποχή μας και κατά τις τελευταίες δεκαετίες έχει καταστεί ακόμη πιο διευρυμένη, πολύμορφη και πολυεπίπεδη από ό,τι παλιότερα: Στο πεδίο της υπάγονται η οικονομική και επιχειρηματική ελευθερία, η ελευθερία εργασίας (επιλογή του αν, πώς, που και πότε θα εργασθεί κανείς), η σεξουαλική ελευθερία, η ελευθερία στην οικογενειακή ζωή, η ελευθερία να παρουσιάζεις στους άλλους όπως εσύ θέλεις, η ελευθερία κατοχής και αλλαγής του ονοματεπωνύμου, η ελευθερία των συμβάσεων, η ελευθερία στην πληροφόρηση⁸ κ.ά.

Βασική εκδήλωση και μορφή της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας κατά το άρθρο 5 παρ. 1 Σ αποτελεί και **η ελευθερία να διαχειρίζεσαι την σχέση σου με τα ζώα και την μη ανθρώπινη έμβια φύση και να συμβιώνεις με τα ζώα, να επιλέγεις ζώα συντροφιάς για να συμβιώνεις μαζί τους. Να αναπτύσσεις τον ψυχικό και συναισθηματικό σου κόσμο μέσα από την σχέση με τα ζώα και τον δικό τους ιδιαίτερο ψυχικό και συναισθηματικό κόσμο.** Δεν θεωρούμε ότι η σχέση του ανθρώπου με τα ζώα και ιδίως με τα «ζώα συντροφιάς» αποτελεί αποκλειστικά ή μονοσήμαντα εκδήλωση **του δικαιώματος στην ιδιοκτησία κατά το άρθρο 17 παρ. 1 Σ** (βλ. παρακάτω σχετικά με το άρθρο 17 παρ.1 Σ), δεδομένου ότι τα ζώα και ειδικότερα τα «ζώα συντροφιάς» δεν αποτελούν ένα κοινό αντικείμενο ιδιοκτησίας, επί του οποίου μπορεί να ασκήσει κανείς κάθε δυνατή εξουσίαση και χρήση,

⁷ Βλ. σε Αρ. Μάνεση, οπ.π., Πρ. Δαγτόγλου «Ατομικά Δικαιώματα» τ. Α', Αθήνα 1990, εκδόσεις Α. Σάκκουλα, τ. Α' σελ. 185 επ., τ. Β' σελ. 988 και επ. Κ. Χρυσόγονου «Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα», Θεσσαλονίκη 2002, εκδόσεις Α. Σάκκουλα, σελ. 165 επ. κα..

⁸ Βλ. σε Χρυσόγονο, οπ.π. σελ. 173-201 κ.α.

όπως συμβαίνει με τα μη έμβια πράγματα και σε ορισμένο βαθμό- υπό τους περιορισμούς υπέρ του φυσικού περιβάλλοντος- και με την φυτική μορφή ζωής. Η σχέση του ανθρώπου με τα «ζώα συντροφιάς» είναι μια σχέση με άλλα έμβια όντα, που έχουν αισθήσεις (πόνος ευχαρίστηση, ταλαιπωρία κ.λπ.) αλλά και συναισθήματα και που ο άνθρωπος οφείλει σύμφωνα με την γενικότερη πλέον διεθνώς παραδοχή να τα ιδιοποιείται ή κατέχει **όχι ως απλά αντικείμενα ιδιοκτησίας αλλά για την καλλιέργεια ενός ψυχικού και συναισθηματικού δεσμού μαζί τους** («συντροφιά») για την αμοιβαία ανάπτυξη οικειότητας και θετικών συναισθημάτων με αυτά, για την ανάπτυξη του συναισθηματικού του κόσμου αλλά και του δικού τους. Υπό αυτήν την έννοια ο άνθρωπος ιδιοποιείται και κατέχει τα ζώα συντροφιάς για να αναπτύξει μια σχέση μαζί τους **με την προϋπόθεση να εγγυάται την «ευζωία» τους, την «αξιοπρεπή τους διαβίωση»**, τις παραπάνω ελευθερίες που αναφέρει το σχέδιο νόμου και οι αλλοδαπές και διεθνείς νομοθεσίες και την μη στέρηση χαρακτηριστικών που εκ της φύσεως προσιδιάζουν σε αυτά. Συνεπώς, εδώ το ατομικό δικαίωμα είναι μεν κατ' αρχάς υποκειμενικό δικαίωμα, αλλά έχει και μιαν κατά κάποιον τρόπο **θεσμική- λειτουργική διάσταση** υπό την έννοια της συμβολής στην διατήρηση των φυσικών και ψυχικών λειτουργιών του ζώου ως εμβίου όντος ως βάσης του δεσμού ανθρώπου και ζώου. Υπό αυτήν την έννοια η ατομική ελευθερία να συμβιώνει ο άνθρωπος με τα ζώα, όπως επιλέγει, ως εκδήλωση του 5 παρ. 1 Σ, έχει ως όρο και προϋπόθεση να εγγυάται ο άνθρωπος την ευζωία των «ζώων συντροφιάς» και την αξιοπρεπή τους διαβίωση (Wuerde), και ο νομοθέτης δεν επιτρέπεται να θέτει τέτοιες και τόσες προϋποθέσεις ή όρους στον ιδιοκτήτη ή κάτοχο ζώων, οι οποίες θέτουν σε κίνδυνο ή περιστέλλουν υπέρμετρα την ευζωία του «ζώου συντροφιάς», αφού έτσι διαταράσσεται η σχέση ανθρώπου και ζώων, δεν μπορεί ο ιδιοκτήτης πλέον να ανταποκριθεί στον ρόλο και λειτουργία του ως «εγγυητή της ευζωίας των ζώων», δεν έχει την νόμιμη εξουσία ή ευχέρεια προς τούτο, και συνεπώς περιορίζεται υπέρμετρα και το ατομικό του δικαίωμα στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας.

Βεβαίως, η ελευθερία του ιδιοκτήτη ή κατόχου ζώων συντροφιάς στην συμβίωση και σχέση με τα ζώα αυτά μπορεί να υπόκειται σε θεμιτούς νομοθετικούς περιορισμούς και οριοθετήσεις που αφορούν την υγεία του ζώου, την δημόσια υγεία ή την ασφάλεια των ανθρώπων ή και των άλλων ζώων, σε κάθε περίπτωση, όμως, α) οι περιορισμοί αυτοί πρέπει να ανάγονται σε δικαιολογημένο και σαφές ή πρόδηλο έννομο συμφέρον β) να μην είναι υπέρμετροι ή μη πρόσφοροι, δηλαδή να τηρούν την αρχή της αναλογικότητας κατά το άρθρο 25 Σ, και γ) να μην προσβάλλουν τον πυρήνα του δικαιώματος, οδηγώντας σε αποστέρηση πλήρη αυτού. Ιδίως η συγκεκριμένη εκδήλωση της ελευθερίας του 5 παρ. 1 Σ και η νομοθετική της ρύθμιση πρέπει, κατά κανόνα, να κατατείνει **στην**

ενίσχυση της ευζωίας των ζώων συντροφιάς και όχι στην υποβάθμιση ή άρση αυτής της ευζωίας. Σκέψη που δεν ανάγεται μόνο στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας του ανθρώπου αλλά και στην γενικότερα παραδεκτή πλέον αρχή της «βιώσιμης ανάπτυξης» που εγγυάται τον κόσμο μας όχι μόνο για χάρη των ανθρώπων αλλά όλων των εμβίων όντων και της περιβαλλοντικής ισορροπίας και μη καταστροφής του περιβάλλοντος και του πλανήτη.

Όσον αφορά τους «σκύλους εργασίας» ή τους «σκύλους βοήθειας» ή τους «σκύλους φύλαξης ζώων» στην ύπαιθρο, η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας δεν αφορά μόνο την ελεύθερη ανάπτυξη της συναισθηματικής σχέσης μας με τα ζώα αλλά και την οικονομική και εργασιακή-επαγγελματική δραστηριότητα του ανθρώπου ιδιοκτήτη τους. Όσον αφορά και τις ειδικότερες κατηγορίες των αυτοχθόνων φυλών (παρακάτω αναλυτικότερα) αλλά και άλλες κατηγορίες ζώων που επιτελούν αγροτικές λειτουργίες (φύλαξη ποιμνίων κ.λπ.) δεν είναι δυνατόν ο νομοθέτης να εισάγει ρυθμίσεις και περιορισμούς, σε σχέση με τα ζώα αυτά, που υπονομεύουν πλήρως την αναπαραγωγή τους και, άρα, και την ίδια την οικονομική και εργασιακή δραστηριότητα του ιδιοκτήτη τους που ασχολείται με το αγροτικό επάγγελμα ή άλλα επαγγέλματα της υπαίθρου. Ή που την εξαρτούν πλήρως από την οικονομική του σύνδεση και συναλλαγή με το δίκτυο εμπορίας – εκτροφής-πώλησης ζώων.

Υπό αυτήν την έννοια, **η απόλυτη απαγόρευση αναπαραγωγής ζώων συντροφιάς από ιδιώτη ιδιοκτήτη σε συνδυασμό με το αποτέλεσμα της υποχρεωτικής στείρωσης στον ιδιώτη ιδιοκτήτη (συνδυασμός διατάξεων 6 παρ. 1 και 3 και 5 παρ. 1 στ. α') του σχεδίου νόμου)**, όπως τίθεται, στο υπό διαβούλευση σχέδιο νόμου, αντιστρατεύεται σαφώς, όπως έχουμε εξηγήσει στο οικείο κεφάλαιο, **α) την ευζωία του ζώου β) την σωματική ακεραιότητα του ζώου, το οποίο εξαρχής οδηγεί στον ακρωτηριασμό γ) την δυνατότητα αναπαραγωγής του ζώου, η οποία επαφίεται αποκλειστικά στο εμπορικό κύκλωμα της βιομηχανίας ζώων συντροφιάς.** Καθώς η εγγυητική υπέρ του ζώου λειτουργία του ιδιοκτήτη ή κατόχου του ζώου πλήττεται βαρύτατα και δυσανάλογα (δεν εξηγείται γιατί μια τόσο μεγάλη απαγόρευση της αναπαραγωγής από τον ιδιώτη προάγει το γενικό συμφέρον ή την ευζωία των ζώων) και δεν δίδεται καμία ευχέρεια στον ιδιώτη ιδιοκτήτη ή κάτοχο να επιτρέπει την αναπαραγωγή του ζώου του, έστω και σε περιορισμένη κλίμακα, προτού το στείρωσει, ταυτόχρονα πλήττεται βαρύτατα και δυσανάλογα και το συνταγματικό δικαίωμα του ιδιοκτήτη ή κατόχου του ζώου στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του **υπό την έννοια της ελεύθερης ανάπτυξης της σχέσης του με τα ζώα που είναι στην ιδιοκτησία, φύλαξη και προστασία του.** Ο νομοθέτης δεν του επιτρέπει

να εγγυάται ικανοποιητικά την ευζωία του ζώου του και συνεπώς α) περιορίζει δυσανάλογα το συνταγματικό του δικαίωμα στο άρθρο 5 παρ. 1 Σ και β) οδηγεί, κατά την ορθότερη ερμηνεία, στην προσβολή του πυρήνος του δικαιώματος του άρθρου 5 παρ. 1Σ, κατά την εκδήλωση αυτής όσον αφορά την σχέση με τα ζώα συντροφιάς, με αποτέλεσμα την αποστέρηση /παραβίαση του ως άνω ατομικού συνταγματικού δικαιώματος. Επιπλέον δε, ο ιδιοκτήτης όχι μόνο δεν μπορεί να εγγυηθεί ικανοποιητικά τις λειτουργίες και την ευζωία του ζώου συντροφιάς αλλά δεν μπορεί, στερούμενος πλήρως την δυνατότητα να επιτρέψει την αναπαραγωγή του ζώου του, να αναπτύξει ικανοποιητικά και να βιώσει ικανοποιητικά την συναισθηματική του σύνδεση με το ζώο, παραβιάζοντας και από αυτήν την πλευρά την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του μέσω της συναισθηματικής σύνδεσης με τα ζώα συντροφιάς που διατηρεί.

Παραβίαση 1. Μη παροχή στον ιδιοκτήτη επαρκούς εξουσίας ώστε να εγγυηθεί την ευζωία και αξιοπρεπή διαβίωση του ζώου.

Παραβίαση 2. Βάναυση και δυσανάλογη παραβίαση του 5 παρ. 1Σ μέσω του σοβαρότατου περιορισμού της συναισθηματικής κοινής βίωσης με το ζώο, που καθίσταται δυνατή μέσω της, έστω εντός ποσοτικών ορίων, αναπαραγωγής του, γέννησης τέκνων του ζώου συντροφιάς έστω και μια φορά κλπ.

Όσον αφορά την πλήρη απαγόρευση αναπαραγωγής από τον ιδιώτη ιδιοκτήτη και την υποχρεωτική στείρωση των δεσποζομένων ζώων συντροφιάς που επιτελούν στην ύπαιθρο και αγροτικές λειτουργίες; («σκύλοι φύλαξης ζώων» κ.λπ.), ο πλήρης αποκλεισμός του ιδιώτη αγρότη από την αναπαραγωγή τους παραβιάζει το δικαίωμα του άρθρου 5 παρ. 1 Σ και στην **οικονομική- επαγγελματική- επιχειρηματική- εργασιακή του διάσταση**. Και υπονομεύει άμεσα την πραγματοποίηση του επαγγέλματός του. Όχι μόνο οδηγεί στην επαγγελματική και οικονομική του απομείωση και συρρίκνωση αλλά στερεί από τον γεωργό ή κτηνοτρόφο και τον βασικό του προστάτη για την ασφάλειά του.

Βαρύτατη παραβίαση του δικαιώματος στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του ιδιώτη ιδιοκτήτη αποτελεί και η δρακόντεια επιβολή προστίμου/διοικητικής κύρωσης του ύψους των **1.000 ευρώ** στον ιδιώτη ιδιοκτήτη που δεν στείρωσε το ζώο του. Αυτό το τεράστιο πρόστιμο τίθεται, σαφώς, για να εξαναγκάσει τον ιδιώτη ιδιοκτήτη παρά την φύση του ζώου και μάλιστα εξ αρχής να του επιβάλλει ακρωτηριασμό και να του στερήσει εξ αρχής την δυνατότητα γενετήσιας ζωής και αναπαραγωγής. Δημιουργείται δηλαδή μια δρακόντεια διάταξη, η οποία επιβάλλει στους ανθρώπους τον πρόωρο μάλιστα ακρωτηριασμό των ζώων συντροφιάς, όλων ανεξαιρέτως, πλην όσων κατέχονται από το

δίκτυο εμπορίας, με αποτέλεσμα και την συναισθηματική απομείωση στην σχέση ιδιοκτήτη και ζώου συντροφιάς αλλά και την απομείωση της εγγυητικής του ευθύνης για την ευζωία του ζώου συντροφιάς.

Ομοίως, προβλήματα σε σχέση με την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας του ιδιοκτήτη ή κατόχου ζώων συντροφιάς τίθενται σε σχέση με την απαγόρευση υιοθέτησης ενός αδεσπότη ζώου, με το οποίο το άτομο αυτό έχει έρθει σε φυσική και ψυχική γειτνίαση. Είναι απολύτως ακατανόητο το γιατί ένα άτομο που έχει συναντηθεί και αναπτύξει οικειότητα με ένα συγκεκριμένο αδέσποτο ζώο δεν επιτρέπεται να αιτηθεί από τον Δήμο που το παρακολουθεί να το αναδεχθεί ή υιοθετήσει, τηρώντας τις διαδικασίες σήμανσης-καταγραφής κ.λπ. παρά μόνο πρέπει να αποκτήσει ζώο από το δίκτυο εκτροφής—εμπορίας ή να υιοθετήσει ζώο από την Βάση Υιοθεσίας Αδεσπότην Ζώων κατά το άρθρο 9 του σχεδίου νόμου. Είναι σχετικά προφανές ότι και εδώ θα έπρεπε να αναφέρεται ρητά η δυνατότητα απόκτησης αδέσποτου ζώου με τρόπο που να κάμπτεται είτε την κερδοσκοπική απόκτηση ζώου και μόνο είτε μια απολύτως απρόσωπη και γραφειοκρατική διαδικασία, που δεν λαμβάνει υπ' όψιν της και την προσωπική επικοινωνία και γνωριμία συγκεκριμένου ανθρώπου και συγκεκριμένου ζώου συντροφιάς.

2.2. Δικαίωμα στην ιδιοκτησία (άρθρο 17 παρ. 1 Σ)

Πέραν όμως από την ελευθερία ανάπτυξης της προσωπικότητας, του ανθρώπου η οποία είναι, κατά την γνώμη μας, το βασικό συνταγματικό έρεισμα στην σχέση ανθρώπων και ζώων, ειδικότερα μεταξύ ανθρώπων και ζώων συντροφιάς, ζητήματα συνταγματικότητας τίθενται και εν όψει του ατομικού δικαιώματος στην ιδιοκτησία κατά το άρθρο 17 παρ. 1 Σ. Σύμφωνα με την διάταξη αυτήν:

«Η ιδιοκτησία τελεί υπό την προστασία του κράτους, τα δικαιώματα όμως που απορρέουν από αυτήν δεν μπορούν να ασκούνται σε βάρος του γενικού συμφέροντος».

Η τοποθέτηση αυτή του δικαιώματος ιδιοκτησίας στο Σύνταγμα του 1975/1986/2000/2019 το εντάσσει σε μια διαδικασία προστασίας από τον νομοθέτη, ο οποίος, όμως, μπορεί να θέτει περιορισμούς σε αυτό, σχετικούς με το γενικό συμφέρον, με τρόπο που το δικαίωμα ιδιοκτησίας να μην ασκείται με τρόπο αντικοινωνικό και σε βάρος του κοινωνικού συνόλου ή και άλλων φορέων του δικαιώματος αυτού⁹.

⁹ Βλ. σε Π.Δαγτόγλου, οπ.π. τ. Β' σελ. 886 και επ.

Στην προκειμένη περίπτωση, το δικαίωμα ιδιοκτησίας του ιδιώτη ιδιοκτήτη έναντι του ζώου συντροφιάς που του ανήκει ή το κατέχει προσφέρει **πρόσθετη ερμηνευτική στήριξη** στην ελευθερία ανάπτυξης της προσωπικότητάς του σε σχέση με την συναισθηματική και εγγυητική σχέση του με το ζώο συντροφιάς.

Υπό αυτήν την έννοια, ιδίως σε σχέση με την απαγόρευση αναπαραγωγής ζώου συντροφιάς από τον ιδιώτη ιδιοκτήτη, και μάλιστα απόλυτη απαγόρευση, και την υποχρεωτική εξαρχής στείρωση του ζώου ως αποτέλεσμα (συνδυασμός άρθρου 6 παρ. 1 και 3 με άρθρο 5 παρ. 1 στ. α) σχεδίου νόμου), η κατάσταση αυτή αντιβαίνει όχι μόνο στο δικαίωμα του άρθρου 5 παρ.1 αλλά στον συστηματικό συνδυασμό και προστατευτικό πλαίσιο από τις διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 1 και 17 παρ. 1 Σ. Και αντιβαίνει, διότι και τα δύο απαριθμούμενα δικαιώματα του ιδιώτη ιδιοκτήτη υφίστανται έναν δυσανάλογο και υπέρμετρο περιορισμό από την διαδικασία που ορίζουν τα παραπάνω αναφερόμενα άρθρα του σχεδίου νόμου.

Επίσης, η ίδια διαδικασία για τα αγροτικά ζώα συντροφιάς (σκύλοι φύλαξης κ.λπ.) παραβιάζει και προσβάλλει **την όλη οικονομική δραστηριότητα του ιδιώτη ιδιοκτήτη**, που ασκεί επαγγέλματα της υπαίθρου (κτηνοτρόφος, γεωργός κ.λπ.), όπως αυτή διαμορφώνεται από τον συνδυασμό και την συστηματική προστασία της δραστηριότητάς του βάσει των άρθρων 5 παρ.1 και 17 παρ.1 Σ..

Βεβαίως, το δικαίωμα ιδιοκτησίας δεν πρέπει να ασκείται σε βάρος του ζώου συντροφιάς και της ευζωίας του (πχ υπέρμετρες γέννες, σωματική του καταπόνηση κ.λπ.). Σε καμία περίπτωση, όμως, η άδεια για άπαξ ή για λίγες φορές αναπαραγωγή του ζώου συντροφιάς από τον ιδιώτη ιδιοκτήτη δεν αποβαίνει από μόνη της σε βάρος της ευζωίας του ζώου ή της δημόσιας υγείας.

Σοβαρά συνταγματικά ζητήματα σε σχέση με το δικαίωμα στην ιδιοκτησία αλλά και την συμβατική ελευθερία του ιδιώτη ιδιοκτήτη ή κατόχου ζώων συντροφιάς από το γεγονός ότι σε μεγάλο βαθμό υποχρεούται να αποκτά ζώα συντροφιάς **μόνο από το δίκτυο εκτροφής-εμπορίας** με μόνη εξαίρεση την υιοθεσία αδεσπότην ζώων από την Τράπεζα Υιοθεσίας που τηρούν οι Δήμοι ή η οι ζωοφιλικές οργανώσεις κ.λπ. Για παράδειγμα, γιατί θα πρέπει να απαγορεύεται η ελεύθερη διάθεση από ένα άτομο σε ένα άλλο, κατά κανόνα δωρεάν, η δώρησή του; Μεταξύ ανθρώπων που έχουν δεσμούς προσωπικής εμπιστοσύνης; Στον βαθμό, όμως, που το σύστημά μας αποδέχεται την αγορά ή πώληση ζώων από το δίκτυο εκτροφής/εμπορίας, γιατί θα έπρεπε να απαγορεύεται και αυτή ακόμη η αγορά/πώληση ζώων μεταξύ ιδιωτών ιδιοκτητών και θα μπορεί αυτή να πραγματοποιείται μόνο μέσω του εμπορικού δικτύου;

2.3. Δικαίωμα στην ίση μεταχείριση Ελλήνων πολιτών και κατοικούντων στην ελληνική επικράτεια, ισότητα ενώπιον και δια του νόμου

Σύμφωνα με την διάταξη άρθρου 4 παρ. 1 Σ:

Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου.

Η γενική αρχή της ισότητας αφορά όλους τους Έλληνες πολίτες. Αντιβαίνει στην ύπαρξη **δυσμενών διακρίσεων και «προνομίων»** όσον αφορά την ισχύ του νόμου και μάλιστα διακρίσεων που δεν επιτρέπουν την ίση απόλαυση όλων των συνταγματικών δικαιωμάτων από όλους τους Έλληνες πολίτες (Δαγτόγλου, τ. Β', σελ. 1040 επ., 1050, επ., 1053 επ., 1057 επ. κ.α.). Μέσω της διάταξης του άρθρου 5 παρ. 2 Σ, η αποφυγή των δυσμενών διακρίσεων επεκτείνεται, και πέραν των Ελλήνων πολιτών, σε όλους όσους βρίσκονται στην ελληνική επικράτεια όσον αφορά την προστασία της ζωής, τιμής και ελευθερίας τους χωρίς διάκριση εθνικότητας, φυλής, γλώσσας και θρησκείας ή πολιτικών και θρησκευτικών πεποιθήσεων. Η αρχή της ίσης μεταχείρισης δεν αναιρεί την δυνατότητα όμοιας μεταχείρισης των ομοίων και ανόμοιας των ανομοίων στον βαθμό που θεμελιώνεται το ανόμοιο των ανομοίως μεταχειριζομένων (αναλογική εφαρμογή της αρχής της ισότητας)¹⁰.

Δυστυχώς, όλο το σύστημα φροντίδας, αντιμετώπισης και κατοχής ζώων συντροφιάς στο σχέδιο νόμου παραβιάζει κατάφωρα την αρχή της ισότητας και της ίσης μεταχείρισης ενώπιον και δια του νόμου:

Η ρύθμιση του σχεδίου νόμου παραχωρεί πολύ σημαντικά και μη εύλογα προνόμια στο εμπορικό-εταιρικό δίκτυο εκτροφής-εμπορίας ζώων:

- Οι φορείς του δικτύου αυτού (σε τελική ανάλυση μεγάλοι μονοπωλιακοί εταιρικοί όμιλοι, ορισμένοι από αυτούς πολυεθνικής κλίμακας) **είναι οι μόνοι που δικαιούνται εκ του νόμου αναπαραγωγή ζώων συντροφιάς**. Το προνόμιο αυτό δεν αφορά διαφορές εγγενείς στην «ουσία του πράγματος» (κατά την γερμανική νομική θεωρία "Natur der Sache"), δεν αφορά δηλαδή εγγενείς διαφορές ή ανομοιότητες στην ικανότητα ή στην τεχνική γνώση ή στην επιστημονική γνώση ως προς την αναπαραγωγή των ζώων αλλά μόνο την διαφοροποίηση του σημαντικού εμπορικού κέρδους ως κινήτρου από την αγάπη και το προσωπικό ενδιαφέρον για τα ζώα συντροφιάς. Πριμοδοτείται δηλαδή, κατά τρόπο απαράδεκτο για την βιοηθική αλλά και για την συναισθηματική σχέση ανθρώπου και ζώου συντροφιάς **μια καθαρά βιομηχανικής έκτασης και καθαρά κερδοσκοπικού χαρακτήρα οργάνωση της αναπαραγωγής των ζώων συντροφιάς**.
- Ακόμη, όμως, και στο πεδίο της εμπορίας των ζώων, **η εμπορία μπορεί να διεξάγεται μόνο από το δίκτυο παραγωγής-εμπορίας**. Και αυτό συνιστά προνόμιο και δυσμενή διάκριση, μεγέθη αντικείμενα στην ίση μεταχείριση ενώπιον και δια του νόμου..

¹⁰ Δαγτόγλου, οπ.π., τ.Β' σελ. 1050, αριθμός περιθωρίου 1366-1367. Χρυσόγονος 2002, σελ. 117-133.

- Η απόκτηση του ζώου, με την εξαίρεση της πιθανόν γραφειοκρατικής ή και δύσκαμπτης διαδικασίας απόκτησης ζώων από την Τράπεζα Υιοθεσίας Αδεσπότην, και πάλι ορίζεται προνομιακά μέσω του δικτύου εκτροφής-εμπορίας με κριτήριο και πάλι καθαρά εμπορικό κερδοσκοπικό και σε αντίθεση με την προσωπική σχέση ανθρώπου και ζώου.
- Όλα αυτά τα προνόμια που θέτει το σχέδιο νόμου λειτουργούν και σε βάρος των ανωτέρω δικαιωμάτων ελεύθερης ανάπτυξης προσωπικότητας και ιδιοκτησίας του ιδιώτη ιδιοκτήτη αλλά ευθέως και σε βάρος της ευζωίας των ζώων και εγκαθιστούν ένα καθεστώς άνισης και προνομιακής μεταχείρισης των ιδιοκτητών ή κατόχων ζώων που εξαρτάται από το εμπορικό κέρδος και την μεγάλης κλίμακας επιχειρηματική συγκρότηση και μόνο και από τίποτε άλλο. Το καθεστώς αυτό άνισης και προνομιακής μεταχείρισης των δικτύων και εταιρειών εμπορίας-εκτροφής έναντι του ιδιοκτήτη ιδιώτη αντίκειται στην αρχή της ίσης μεταχείρισης και στην αρχή της ισότητας κατά το άρθρο 4 παρ. 1 Σ.

Τα προνόμια αυτά δεν υπάρχουν μόνο ως τυχόν επιτρεπόμενες θετικές διακρίσεις αλλά αντικειμενικά οδηγούν σε δυσμενή διάκριση και άνιση αρνητική μεταχείριση όλους τους ιδιώτες ιδιοκτήτες ζώων έναντι του δικτύου εκτροφής-εμπορίας. Συνεπώς, δημιουργούν καθεστώς παραβίασης της συνταγματικής αρχής της ισότητας.

3. Ερώτημα Τρίτο

Ιδιαίτερες αυτόχθονες φυλές σκύλων στην Ελλάδα και ειδική αντιμετώπισή τους

Ιδιαίτερα και πολύ σημαντικά ζητήματα τίθενται όσον αφορά τις παλιές και αυτόχθονες φυλές σκύλων στην Ελλάδα, οι οποίες κυρίως ζούνε αστον αγροτικό και υπαίθριο χώρο¹¹.

Αναφέρουμε εδώ τις βασικές από αυτές :

ΔΙΕΘΝΩΣ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΕΣ ΦΥΛΕΣ:

Ελληνικός Ιχνηλάτης: αρχαίος σκύλος εργασίας, λαγόσκυλο (σκύλος δίωξης), απόγονος των αρχαίων Λαγωθήρων (Λακωνικών) κυνών. Η μοναδική ελληνική φυλή διεθνώς αναγνωρισμένη από την Διεθνή Κυνολογική Ομοσπονδία. Λόγω της παροιμιώδους, ορμητικής και πολύ εκτεταμένης τους έρευνας, οι σκύλοι αυτοί, καλπαστές μεγάλων αποστάσεων, ενίοτε χάνονται και συλλαμβάνονται ως “αδέσποτοι”. Η αναγνώριση από τον Κ.Ο.Ε. δυστυχώς δεν προστατεύει τους ελληνικούς σκύλους από την εκστρατεία των μαζικών στερήσεων χωρίς εξαίρεση. Πολλά φιλοζωικά σωματεία, εθρικά προς το κυνήγι, προτιμούν να τους στερώνουν παρά να απευθυνθούν στον όμιλο Φίλων Ελληνικού Ιχνηλάτη για να υιοθετηθούν

¹¹ Βλ. και σχετική καταγραφή σε https://www.dogpark.gr/greek-dog-breeds/?fbclid=IwAR00fgoMUqvd470ZWLMHrNqlABwOa2Fk0xcc8-FSaWqr6wnEdQXzis_DZg

από γνώστες. Είναι ευάριθμη φυλή αλλά και αυτή ακόμη πολύ κάτω από τα ιδανικά βιώσιμα όρια πληθυσμού.

Το μέτρο της στείρωσης “δεσποζόμενων” σκύλων θα εξαφανίσει τη φυλή σε λίγα χρόνια, αφού δεν υπάρχει βιώσιμος πληθυσμός της εκτός Ελλάδος.

<https://web.archive.org/web/20130512060759/http://ellinikosihnilatis.info/site/modules/tinycontent1/index.php?id=1>

ΕΘΝΙΚΑ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΕΣ ΦΥΛΕΣ

Ανεγνωρισμένες από τον Κυνολογικό Όμιλο Ελλάδος:

Ελληνικός Ποιμενικός: αρχαίος σκύλος εργασίας, φύλακας κοπαδιών αιγοπροβάτων και τσοπανόσκυλο. Ευάριθμη φυλή αλλά και αυτή ακόμη πολύ κάτω από τα ιδανικά βιώσιμα όρια πληθυσμού. Δυστυχώς δεν προστατεύεται από τις μαζικές στείρωσεις χωρίς εξαίρεση. Το μέτρο της στείρωσης “δεσποζόμενων” σκύλων θα εξαφανίσει τη φυλή σε λίγα χρόνια.

<http://www.ofep.gr/>

Κοκόνι: αρχαίος σκύλος συντροφιάς και γενικής χρησιμότητας. Οι σκύλοι που στην επαρχία αποτελούνται “κοκόνια” συχνά ξεφεύγουν από το Πρότυπο του ΚΟΕ (δες “Μιλήσια”). Συναντώνται συχνά στην επαρχία, περισυλλέγονται ως αδέσποτα γιατί συχνότατα δεν έχουν σημανθεί και στείρωνονται χωρίς εξαίρεση. Πολύ κάτω από τα ιδανικά βιώσιμα όρια πληθυσμού. Το μέτρο της στείρωσης “δεσποζόμενων” σκύλων θα εξαφανίσει τη φυλή σε λίγα χρόνια.

<http://www.koe.gr/index.php/el/greekbreeds/kokoni>

Κρητικός Λαγωνικός: αρχαιότατος σκύλος εργασίας, λαγοκυνηγός διώξεως. Κάτω από τα ιδανικά βιώσιμα όρια πληθυσμού, <500 άτομα. Δυστυχώς δεν προστατεύεται από τις μαζικές στείρωσεις χωρίς εξαίρεση. Το μέτρο της στείρωσης “δεσποζόμενων” σκύλων θα εξαφανίσει τη φυλή σε λίγα χρόνια.

<https://www.cretandog.gr/>

Λευκό Ελληνικό Τσοπανόσκυλο: αρχαίος σκύλος εργασίας, φύλακας και τσοπανόσκυλο προστασίας ποιμνίων. Πολύ κάτω από τα ιδανικά βιώσιμα όρια

πληθυσμού. Δυστυχώς δεν προστατεύεται από τις μαζικές στείρωσεις χωρίς εξαίρεση.

Το μέτρο της στείρωσης “δεσποζόμενων” σκύλων θα εξαφανίσει τη φυλή σε λίγα χρόνια.

<https://www.whiteshepherd.gr/>

Μολοσσός της Ηπείρου: αρχαιότατος σκύλος εργασίας, φύλακας κοπαδιών. Έδωσε το όνομα του στη διεθνή βιβλιογραφία (“Μολοσσοί, μολοσσοειδείς” φυλές). Πολύ κάτω από τα ιδανικά βιώσιμα όρια πληθυσμού. Δυστυχώς δεν προστατεύεται από τις μαζικές στείρωσεις χωρίς εξαίρεση. Το μέτρο της στείρωσης “δεσποζόμενων” σκύλων θα εξαφανίσει τη φυλή σε λίγα χρόνια.

<http://www.koe.gr/index.php/el/greekbreeds/molosos-tis-hpeirou>

ΜΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΜΕΝΟΙ ΤΥΠΟΙ:

Η Ελληνική Εταιρεία Διατήρησης Αυτοχθόνων Ζώων “Αμάλθεια” ιδρύθηκε το 2006 και εργάζεται προκειμένου να αντιστρέψει την ταχεία απώλεια του γενετικού πλούτου σε όλες τις ελληνικές αυτόχθονες φυλές κατοικιδίων ζώων και ζώων κτηνοτροφίας, προωθώντας την ευαισθητοποίηση σχετικά με την αξία τους και την επανένταξή τους στις δραστηριότητες των τοπικών κοινοτήτων. Η Αμάλθεια είναι ο εθνικός ελληνικός εταίρος της Διεθνούς Οργάνωσης SAVE Foundation, η οποία δραστηριοποιείται σε όλη την Ευρώπη για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, της βιοποικιλότητας και της ευζωίας των ζώων. Συμμετέχει στο διεθνές δίκτυο SAVE FOUNDATION (SAFEGUARD AGRICULTURAL VARIETIES IN EUROPE) και ενεργεί ως εκπρόσωπός του στην Ελλάδα.

Η Αμάλθεια παρακολουθεί τους Αυτόχθονες τύπους και ποικιλίες σκύλων από την ίδρυσή της και διαθέτει σχετικό κατάλογο.

<http://www.amalthia.org/el/>

1. **Αλωπεκίς** – μικρόσωμος αρχαιότατος σκύλος εργασίας, πολλαπλής χρησιμότητας. Συνεργάζεται με μεγαλόσωμα τσοπανόσκυλα και φύλακες κοπαδιών σαν “ειδοποιητής”. Λόγω του ότι είναι πρωτόγονος τύπος σκύλου έχει ιδιαίτερα οξυμένες αισθήσεις και αστραπιαίες αντιδράσεις, είναι άγρυπνος τη νύχτα και αντιλαμβάνεται την προσέγγιση απειλής και άγριων ζώων πολύ νωρίτερα από άλλες

φυλές που έχουν χάσει τα πρωτόγονα χαρακτηριστικά τους. Χρησιμοποιείται επίσης στην καθοδήγηση αγελών από βοοειδή και βουβάλια και άλογα. Παραδοσιακά διανυκτέρευε μέσα στον ορνιθώνα, προστατεύοντας τα πουλερικά (από αλεπούδες, ασβούς, κουνάβια, νυφίτσες, αρουραίους, κουκουβάγιες αλλά και φίδια. Την ημέρα τα προστατεύει από ιπτάμενα αρπακτικά όπως γεράκια. Είναι εξαιρετικός μικρόσωμος προειδοποιητικός φύλακας και σύντροφος. Το μικρό του μέγεθος δεν φοβίζει τα ζώα του σπιτιού, της αυλής και του αγροκτήματος, που τον δέχονται εύκολα, ακόμη και τα κουνέλια. Συχνά είναι ο μόνος τύπος σκύλου που μπορούν να συντηρήσουν μοναχικοί ηλικιωμένοι κάτοικοι της υπαίθρου και μικροαγροκτηματίες. Είναι ο αναντικατάστατος συνεργάτης των ασθενέστερων οικονομικά τάξεων της επαρχίας. Δυστυχώς δεν προστατεύεται από τις μαζικές στείρωσεις χωρίς εξαίρεση. Το μέτρο της στείρωσης “δεσποζόμενων” σκύλων θα εξαφανίσει τον τύπο σε λίγα χρόνια.

Η Ομάδα Μελέτης & Μέριμνας για τις Αλωπεκίδες (Ο.Μ.Μ.Α) ιδρύθηκε το 2013. Ιδρυτικά μέλη είναι η Μαρία Γκινάλα (Διεθνής κριτής μορφολογίας σκύλων) η οποία συνέταξε την περιγραφή του γηγενούς αυτού ελληνικού τύπου σκύλων, βάσει μελετών και καταγραφής ατόμων του τύπου σε όλη την Ελλάδα, από την δεκαετία του 1980, και ο Δρ. Σπύρος Χλειουνάκης, ο οποίος μαζί με επιστημονική ομάδα διεξήγαγε έρευνα πεδίου από το 2005 έως το 2013, τα συμπεράσματα της οποίας δημοσιεύθηκαν σε επιστημονικά συνέδρια και στον τύπο. (Εργαστήριο Ανατομίας, Τμήμα Ζωικής Παραγωγής, Α.Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης, Δ/ση Κτηνιατρικής Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Σερρών, Εργαστήριο Ζωοτεχνίας, Τμήμα Αγροτικής Ανάπτυξης Δ.Π.Θ.). Η Ο.Μ.Μ.Α είναι υπό ίδρυση Νομικό Πρόσωπο για την Αλωπεκίδα και άλλους αυτόχθονους ελληνικούς τύπους που δεν αναγνωρίζονται από άλλο φορέα.

<https://greatdanegnosis.wixsite.com/alopekis>

2. **Γρύφος** – συναντάται σε τρία μεγέθη, μικρό, μεσαίο και μεγάλο. Είναι φυσικό “νερόσκυλο” που συγγενικοί του τύποι συναντώνται ολόγυρα στη Μεσόγειο. Σκύλος γενικής χρησιμότητας στο αγρόκτημα, φύλακας, σύντροφος. Υπάρχει διαδεδομένος σε όλη την Ελλάδα, είναι ο πιο πολυάριθμος ελληνικός τύπος από τις μη αναγνωρισμένες φυλές. Δυστυχώς δεν προστατεύεται από τις μαζικές στείρωσεις χωρίς εξαίρεση. Το μέτρο της στείρωσης “δεσποζόμενων” σκύλων θα εξαφανίσει τον τύπο σε λίγα χρόνια.

<https://www.facebook.com/notes/elliniki-kynofilia-hellenic-dog-lovers-discussion-group/%CE%B3%CF%81%CF%8D%CF%86%CE%BF%CE%B9/10151471675479733/>

3. **Ελληνικός Αγριοχοιροθήρας**: σκύλος εργασίας, κυνηγόσκυλο αγριοχοίρου (Γουρουνόσκυλο). Συναντώνται αρκετά. Δεν προστατεύεται από τις μαζικές

στειρώσεις χωρίς εξαίρεση. Το μέτρο της στείρωσης “δεσποζόμενων” σκύλων θα εξαφανίσει τον τύπο σε ελάχιστο χρόνο.

4. **Ελληνικοί Ιχνηλάτες – άλλα χρώματα**: Σκύλος εργασίας, κυνηγόσκυλο που χρησιμοποιείται για το κυνήγι λαγού και αγριοκούνελου. Μη αναγνωρισμένες χρωματικές ποικιλίες ελληνικού ιχνηλάτη (κόκκινο, τρίχρωμο, ραβδωτό κλπ). Υπάρχουν αρκετά. Δεν προστατεύεται από τις μαζικές στείρώσεις χωρίς εξαίρεση. Το μέτρο της στείρωσης “δεσποζόμενων” σκύλων θα εξαφανίσει τον τύπο σε λίγα χρόνια, πλήττοντας σημαντικά την γενετική παραλλακτικότητα του αναγνωρισμένου Ελληνικό Ιχνηλάτη.

<https://www.facebook.com/media/set/?set=oa.10151515461819733&type=3>

5. **Ελληνικοί Ποιμενικοί Συνοδείας**: σκύλος εργασίας, τσοπανόσκυλο που χρησιμοποιείται για την συγκέντρωση και συνοδεία αιγοπροβάτων. Υπάρχουν αρκετά. Δεν προστατεύεται από τις μαζικές στείρώσεις χωρίς εξαίρεση. Το μέτρο της στείρωσης “δεσποζόμενων” σκύλων θα εξαφανίσει τον τύπο σε λίγα χρόνια

<https://www.facebook.com/media/set/?set=oa.10151264248284733&type=3>

6. **Ελληνικοί Φωλεοδύτες**: σκύλος εργασίας, φωλεοδύτης, κυνηγός τρωκτικών, γενικής χρησιμότητας σκύλος αγροκτήματος. Λίγα. Δεν προστατεύεται από τις μαζικές στείρώσεις χωρίς εξαίρεση. Το μέτρο της στείρωσης “δεσποζόμενων” σκύλων θα εξαφανίσει τον τύπο άμεσα.

7. **Ιχνηλάτης της Κεφαλληνίας**: σκύλος εργασίας, κυνηγόσκυλο, ιχνηλάτης ιδιαίτερου φαινότυπου που αναπτύχθηκε τοπικά ιδιαίτερα για το κυνήγι λαγού και αγριοκούνελου. Μικρός αριθμός εκτρεφόμενος ερασιτεχνικά. Δεν προστατεύεται από τις μαζικές στείρώσεις χωρίς εξαίρεση. Το μέτρο της στείρωσης “δεσποζόμενων” σκύλων θα εξαφανίσει τον τύπο άμεσα.

http://www.amalthia.org/images/amaltheia_news/gr/15/AmalthiaNea15.pdf

8. **Κορδολούρι**: σκύλος εργασίας, τσοπανόσκυλο. Το Κορλοδούρι είναι το παραδοσιακό ποιμενικό σκυλί της Σκύρου με ξεχωριστή ταυτότητα και εργασιακή εξειδίκευση. Είναι σκύλος «πιάστης». Στην τοπική ορολογία «πιάστες» είναι ειδικά σκυλιά που ακινητοποιούν αγροτικά ζώα (κυρίως αίγες), δαγκώνοντας ελαφρά τους αστραγάλους χωρίς να τα τραυματίζουν ώστε να περιέλθουν στον έλεγχο του ιδιοκτήτη.

Στην Σκύρο, παραδοσιακά τα κοπάδια έβοσκαν όλα μαζί και ανακατεύονταν. Ωστόσο

μία-δύο φορές τον χρόνο έπρεπε να διαχωρίζονται για πρακτικούς λόγους όπως πώληση, σφαγή, κούρεμα κλπ. Ειδικά εκπαιδευμένα σκυλιά, Κορδολούρια, βοηθούσαν στην συγκέντρωση και στο ξεχώρισμα των κοπαδιών. Είναι τα περίφημα «Μαζώχματα», σημαντική γιορτή της Σκύρου στην οποία συμμετείχαν οι κτηνοτρόφοι με τα Κορδολούρια τους και πολλοί άλλοι κάτοικοι. Σύμφωνα με μαρτυρίες Σκυριανών, τα Κορδολούρια αναγνωρίζουν τα ζώα του ιδιοκτήτη τους και με εντολές του μπορούν να «πιάνουν» συγκεκριμένα άτομα. Το Κορδολούρι μαζί με το Μικρόσωμο Άλογο της Σκύρου, ανήκει στην ιδιαίτερη αγρο-βιοποικιλότητα του νησιού. Απομένουν ελάχιστα δείγματα. Δεν προστατεύεται από τις μαζικές στείρωσεις χωρίς εξαίρεση. Το μέτρο της στείρωσης “δεσποζόμενων” σκύλων θα εξαφανίσει τον τύπο άμεσα.

https://kynigetikes.selides.org/index.php?option=com_content&view=article&id=947:korlodoyri-paradosiakos-poimenikos-tis-skyrou&catid=63&Itemid=132

9. **Κρικελιώτικο**: σκύλος εργασίας, κυνηγόσκυλο. Μικρόσωμος πρωτόγονος τύπος ιχνηλάτη (λαγόσκυλο) από το Κρίκελο Ευρυτανίας. Σπάνια. Δεν προστατεύεται από τις μαζικές στείρωσεις χωρίς εξαίρεση. Το μέτρο της στείρωσης “δεσποζόμενων” σκύλων θα εξαφανίσει τον τύπο άμεσα.

10. **Κυρήκι Ρόδου**: σκύλος εργασίας, ιδιαίτερος τύπος τσοπανόσκυλο. Απομένουν ελάχιστα άτομα. Δεν προστατεύεται από τις μαζικές στείρωσεις χωρίς εξαίρεση. Το μέτρο της στείρωσης “δεσποζόμενων” σκύλων θα εξαφανίσει τον τύπο άμεσα.

11. **Λακωνικός**: ο αρχαίος Λακωνικός κύων, που έδωσε το όνομά του σε όλους τους λαωνικούς κύνες, έκανε και χρέη κυνηγετικού σκύλου εκτός από τσοπανόσκυλο. Πρωτόγονος σκύλος πολλαπλών καθηκόντων. Γνωστός τοπικά και ως "Μανιάτικο Σκυλί". Απομένουν ελάχιστα άτομα. Δεν προστατεύεται από τις μαζικές στείρωσεις χωρίς εξαίρεση. Το μέτρο της στείρωσης “δεσποζόμενων” σκύλων θα εξαφανίσει τον τύπο άμεσα.

12. **Λαγωνικός Σάμου**: σκύλος εργασίας, κυνηγόσκυλο, τύπος πρωτόγονου ιχνηλάτη σε δύο μεγέθη. Σπάνια. Δεν προστατεύεται από τις μαζικές στείρωσεις χωρίς εξαίρεση. Το μέτρο της στείρωσης “δεσποζόμενων” σκύλων θα εξαφανίσει τον τύπο άμεσα.

13. **Λαγωνικός της Ρόδου**: σκύλος εργασίας, κυνηγόσκυλο, πρωτόγονο λαγόσκυλο διώξεως. Υπάρχουν περίπου 150 άτομα στο νησί. Δεν προστατεύεται από τις μαζικές στείρωσεις χωρίς εξαίρεση. Το μέτρο της στείρωσης “δεσποζόμενων” σκύλων θα εξαφανίσει τον τύπο άμεσα.

14. **Μαντρόσκυλα & Τσοπανόσκυλα Πελοποννήσου:** σκύλοι εργασίας, συνοδείας και φύλαξης κοπαδιών. Το Μαντρόσκυλο ενεργεί κυρίως ως φύλακας αγροτικών εγκαταστάσεων. Οι Ποιμενικοί συνοδεύουν και προστατεύουν κοπάδια στην βοσκή. Δεν προστατεύεται από τις μαζικές στείρωσεις χωρίς εξαίρεση. Το μέτρο της στείρωσης “δεσποζόμενων” σκύλων θα εξαφανίσει τον τύπο σε λίγα χρόνια.

15. **Μηλίσια:** Γνωστά στην αρχαιότητα σαν Μελιταία κυνάρια. Μικρόσωμος σκύλος εργασίας, συντροφιάς και οικιακής χρησιμότητας στην πόλη και την εξοχή. Σήμερα χρησιμοποιείται σαν μικρόσωμος φύλακας αγροκτήματος και ζώων της αυλής και της αγροικίας. Διαδεδομένο κατά περιοχές. Είναι ο αγροτικός τύπος του Κοκονιού “εργασίας” πιο ρωμαλέο και λίγο μεγαλύτερο από το αναγνωρισμένο Κοκόνι. Το μέτρο της στείρωσης “δεσποζόμενων” σκύλων θα εξαφανίσει τον τύπο σε λίγα χρόνια, πλήττοντας σημαντικά την γενετική παραλλακτικότητα του αναγνωρισμένου Κοκονιού, αποκόπτοντας τα εγγεγραμμένα στον ΚΟΕ Κοκόνια από τη γενετική τους πηγή.

16. **Μουστακάτο:** σκύλος εργασίας, ιδιαίτερου τύπου τσοπανόσκυλο, συνήθως για αίγες. Μικρός αριθμός ατόμων. Δεν προστατεύεται από τις μαζικές στείρωσεις χωρίς εξαίρεση. Το μέτρο της στείρωσης “δεσποζόμενων” σκύλων θα εξαφανίσει τον τύπο σε ελάχιστα χρόνια.

17. **Καρπάθου:** σκύλος εργασίας, κυνηγόσκυλο. Ιδιαίτερος τύπος λαγωνικού. Πολύ σπάνιο. Δεν προστατεύεται από τις μαζικές στείρωσεις χωρίς εξαίρεση. Το μέτρο της στείρωσης “δεσποζόμενων” σκύλων θα εξαφανίσει τον τύπο άμεσα.

18. **Καρύστου – Νότιας Εύβοιας:** σκύλος εργασίας, τσοπανόσκυλο. Μικρός αριθμός. Δεν προστατεύεται από τις μαζικές στείρωσεις χωρίς εξαίρεση. Το μέτρο της στείρωσης “δεσποζόμενων” σκύλων θα εξαφανίσει τον τύπο σε ελάχιστο χρόνο.

19. **Σητείας:** σκύλος εργασίας, λαγοκυνηγός διώξεως. Ιδιαίτερος φαινότυπος Κρητικού Λαγωνικού. Συναντάται στην ανατολική Κρήτη. Σπάνιο. Δεν προστατεύεται από τις μαζικές στείρωσεις χωρίς εξαίρεση. Το μέτρο της στείρωσης “δεσποζόμενων” σκύλων θα εξαφανίσει τον τύπο άμεσα.

20. **Σκύλος του Σουλίου:** σκύλος εργασίας. Αρχαίος τύπος θηρευτικού μολοττικού, πολλαπλών καθηκόντων: φύλακας χώρου, φύλακας κοπαδιών, κυνηγόσκυλο μεγάλου θηράματος. Λίγα. Δεν προστατεύεται από τις μαζικές στείρωσεις χωρίς εξαίρεση. Το μέτρο της στείρωσης “δεσποζόμενων” σκύλων θα εξαφανίσει τον τύπο

άμεσα.

<https://greatdanegnosis.wordpress.com/2016/05/04/the-dane-the-souliot-and-other-relationships/>

21. **Σπαρτιάτης**: σκύλος εργασίας, τσοπανόσκυλο. Ιδιαίτερος τύπος ποιμενικού, άσπρος με περιοχές άλλου χρώματος στα αυτιά. Δεν προστατεύεται από τις μαζικές στείρωσεις χωρίς εξαίρεση. Το μέτρο της στείρωσης “δεσποζόμενων” σκύλων θα εξαφανίσει τον τύπο άμεσα.

22. **Συριανός Δείκτης**: σκύλος εργασίας, κυνηγόσκυλο, κυρίως δείκτης (για φτερωτά θηράματα), αλλά και λαγό. Δεν προστατεύεται από τις μαζικές στείρωσεις χωρίς εξαίρεση. Το μέτρο της στείρωσης “δεσποζόμενων” σκύλων θα εξαφανίσει τον τύπο άμεσα.

<https://www.facebook.com/media/set/?set=oa.10151460238829733&type=3>

Για τις άλλες φυλές δείτε: <https://www.dogpark.gr/greek-dog-breeds/>

Γάτα του Αιγαίου: η μοναδική ελληνική φυλή γάτας. Γάτα εργασίας (κυνηγός τρωκτικών) και συντροφιάς. Δεν προστατεύεται από τις μαζικές στείρωσεις χωρίς εξαίρεση. Το μέτρο της στείρωσης “δεσποζόμενων” γατών θα εξαφανίσει τον τύπο άμεσα.

<https://www.katoikidiaendراسi.gr/2018/07/04/i-gata-tou-aigaiou/>

Όλες ανεξαιρέτως οι αυτόχθονες-γηγενείς ελληνικές φυλές σκύλων (και γάτας) είναι κάτω από τα ελάχιστα όρια βιώσιμου πληθυσμού (Minimum Viable Population - MVP*), ορισμένες δε, όπως η Αλωπεκίδα, το Μουστακάτο Ποιμενικό, το Κορδολούρι της Σκύρου, το Ροδίτικο Λαγωνικό, και άλλα, είναι ΚΡΙΣΙΜΩΣ απειλούμενες. Οι μαζικές στείρωσεις “αδέσποτων” και “δεσποζόμενων” σκύλων και γατών θα τις αφανίσουν εντελώς.

Επιβάλλεται να εξαιρεθούν από την υποχρεωτική στείρωση, να τεθούν υπό την Προστασία της Πολιτείας (με την συνεργασία του ΚΟΕ / Ομίλου Γάτας του Αιγαίου όσον αφορά τις Αναγνωρισμένες, της “Αμάλθεια” και της Ο.Μ.Μ.Α. για τις μη αναγνωρισμένες), και όταν κάποια άτομα αυτών περισυλλέγονται ακηδεμόνευτα, να παραδίδονται στους φορείς αυτούς (ΚΟΕ / Όμιλος Γάτας του Αιγαίου / Αμάλθεια / Ο.Μ.Μ.Α.) ώστε να υιοθετηθούν από μέλη αυτών που είναι γνώστες και θιασώτες των συγκεκριμένων τύπων σκύλου. Αλλιώς είναι βέβαιο ότι θα

εξαφανιστούν, μετά από χιλιάδες χρόνια ύπαρξης στον ελλαδικό χώρο και υπηρεσιών προς τον άνθρωπο. Αυτό θα ήταν καταστροφικό για την βιοποικιλότητα, για την γενετική παραλλακτικότητα και επομένως την βιολογική υγεία και γονιδιακή δεξαμενή του είδους, αλλά και την τεράστια σημασία που έχει η γονιδιακή έρευνα γύρω από τις κληρονομικές παθήσεις του σκύλου για την ιατρική έρευνα για την θεραπεία και πρόληψη νοσημάτων στον άνθρωπο και στο σκύλο.

για να επιβιώσει ένα φυσικό είδος χερσαίου σπονδυλωτού χρειάζεται ένα συγκεκριμένο ελάχιστο αριθμό ατόμων (Minimum Viable Population - MVP), όπου ως "επιβίωση" νοείται ότι το είδος θα έχει δυνητικά την ικανότητα να υπάρχει για τουλάχιστον χίλια χρόνια χωρίς να καταρρεύσει από ενδογενείς παράγοντες (έλλειψη γονιδιακού εύρους). Αυτός ο ελάχιστος αριθμός ατόμων, χωρίς να λάβουμε υπόψη την ενδογαμία (αιμομιξία) ή την έκταση της αρχικής γενετικής σύστασης του θεμελιωτικού, ως το πούμε, πληθυσμού, είναι 500 άτομα. Αν υπολογίσουμε παράγοντες όπως κοντινή συγγένεια των ιδρυτικών ατόμων και απώλεια γονιδιακού πλούτου, ο ελάχιστος πληθυσμός που απαιτείται για να επιβιώσει ασφαλώς ένα είδος σε βάθος χρόνου ανέρχεται σε αρκετές χιλιάδες άτομα.

Είναι προφανές ότι για τις αυτόχθονες ελληνικές φυλές σκύλου και γάτας κάθε γόνιμο άτομο είναι πολύτιμο για την βιολογική υγεία και την επιβίωσή τους και κάθε υγιές άτομο που στερώνεται συμβάλλει στον άμεσο κίνδυνο εξάλειψής τους αλλά και βλάπτει την γενετική υγεία του υπάρχοντος πληθυσμού.

Στην πλειοψηφία τους σκύλοι εργασίας, οι αυτόχθονες ελληνικοί σκύλοι δεν είναι κατάλληλοι για σταυλισμό στα κλουβιά των κυνοστασίων: ο μόνιμος αυτός εγκλεισμός αποτελεί κακοποίηση για σκύλους εργασίας της υπαίθρου, οι οποίοι έχουν αυξημένες ανάγκες για άσκηση, συναναστροφή με το ποίμνιό τους και άλλους σκύλους, ελευθερία και δραστηριότητα, λόγω του ιδιαίτερου χαρακτήρα, ψυχολογίας και τάσεων συμπεριφοράς που έχει διαμορφωθεί επί αιώνες στη υπηρεσία του ανθρώπου σε συγκεκριμένα καθήκοντα ως σκύλοι αγροκτήματος και φύλαξης ποιμνίων.

Εάν απαγορευθεί η ιδιωτική – ερασιτεχνική αναπαραγωγή τους, στην ουσία καταδικάζονται σε βέβαιο μαρασμό και θάνατο. Οι κυνηγοί, κτηνοτρόφοι και μικροαγροκτήμονες της υπαίθρου υφίστανται απώλειες σκύλων από φυσικούς εχθρούς αλλά και από άλλα αίτια (γεωργικά δηλητήρια & ατυχήματα, φόλες κ.λπ.). Οι Αλωπεκίδες μάλιστα διατηρούν το πρωτόγονο χαρακτηριστικό ότι τα θηλυκά έχουν οίστρο μία φορά το χρόνο και λόγω μικρού μεγέθους γεννούν ελάχιστα μικρά: αν δεν δικαιούνται οι κάτοχοί τους νομίμως να τους αναπαραγάγουν, από τις γραμμές αίματος που έχουν διαμορφωθεί σύμφωνα με τις ιδιαίτερες ανάγκες του κάθε τύπου επί πολλές γενιές, πώς θα τους αντικαθιστούν; δεν υπάρχει δυνατότητα αγοραστούν από κάπου αλλού – οι δε

τύποι που δεν είναι ακόμη ανεγνωρισμένοι είναι αποκλειστικά πληθυσμοί της ελληνικής υπαίθρου που δεν εκτρέφονται από κανέναν αδειούχο κυνοτρόφο στην Ελλάδα ή το εξωτερικό. Είναι αναντικατάστατοι. Η φυσική εξέλιξή τους διαρκεί χιλιάδες χρόνια στον ελλαδικό χώρο, είναι υγιέστατες, ικανότατες φυλές εργασίας με μεγάλη γενετική παραλλακτικότητα, και το έργο που επιτελούν είναι αδύνατο να αντικατασταθεί από ξένες, εισαγόμενες φυλές, οι οποίες είναι και ακατάλληλες για το ελληνικό έδαφος, κλίμα, ιδιαίτερη αγροκτηνοτροφική κουλτούρα και απαιτήσεις, αλλά και πάσχουν, σε μεγάλο ποσοστό, επειδή εκτρέφονται ευρέως από κερδοσκόπους και όχι ερασιτέχνες, από σοβαρότατες κληρονομικές παθήσεις και μορφολογικά προβλήματα, λόγω υπερτυπισμού (ακραία, προβληματικά και επίπονα για τους ίδιους τους σκύλους χαρακτηριστικά – των οποίων η αναπαραγωγή μάλιστα απαγορεύεται) και συστηματικής ενδογαμίας (κλειστής και περιορισμένης γενετικής δεξαμενής).

Το παρόν σχέδιο νόμου δεν λαμβάνει υπ' όψιν, κατά τρόπο αρνητικά εντυπωσιακό, ούτε κάνει καμία ειδική μνεία, όπως θα έπρεπε **στις παλαιές ή και αρχαίες αυτόχθονες φυλές ζώων και ειδικότερα σκύλων στην Ελλάδα**. Μην λαμβάνοντας καμία ειδική και εξαιρετική από τις γενικές διατάξεις μέριμνα, το σχέδιο νόμου οδηγεί στην περαιτέρω γονιδιακή ελάττωση-απομείωση και τελικά την εξαφάνιση αυτών των αυτοχθόνων φυλών.

-Ιδίως, οι διατάξεις άρθρου 5 παρ. 1 α) και άρθρου 9 του σχεδίου νόμου για την υποχρεωτική στείρωση όλων των ζώων συντροφιάς, δεσποζομένων και αδεσπώτων, πλην των κατεχομένων από το εμπορικό δίκτυο εκτροφής και εμπορίας ζώων, οδηγεί με μαθηματική ακρίβεια στην γενοκτονική εξαφάνιση των αυτοχθόνων ελληνικών φυλών, αφού είναι πλέον ή βέβαιο ότι αυτές οι φυλές δεν ενδιαφέρουν το δίκτυο εκτροφής εμπορίας ζώων. Όπως και ο περιορισμός κατά το άρθρο 6 του σχεδίου νόμου της εκτροφής και αναπαραγωγής στο εταιρικό δίκτυο εκτροφής-αναπαραγωγής-εμπορίας.

Στο νομοσχέδιο θα πρέπει να διευκρινισθεί :

- 1) είτε ότι οι αυτόχθονες φυλές σκύλων δεν αποτελούν αντικείμενο του σχεδίου νόμου περί «ζώων συντροφιάς» και ρητώς **εξαιρούνται από αυτό**, υπαγόμενες πλέον ρητώς στο **π.δ. 434/1995** (ΦΕΚ 248 Α'/1995) περί αυτοχθόνων αγροτικών ζώων και ειδικής μέριμνας για την προστασία και διατήρηση του γενετικού τους υλικού και την αναπαραγωγή τους από τους ιδιοκτήτες τους κατά τρόπο υποκείμενο στο π.δ. 434/1995. Στην περίπτωση αυτήν, οφείλεται να υπάρξει και ειδική προσθήκη νέας κατηγορίας αγροτικών ζώων στο π.δ. 434/1995, που να αφορά τις αυτόχθονες φυλές σκύλων.
- 2) Στο άρθρο 2 (Ορισμοί) καθώς και στο άρθρο 4 (Κατηγορίες ζωικού γενετικού υλικού) θα πρέπει να ενταχθούν σαφώς και ρητώς οι σκύλοι εργασίας καθώς και οι αυτόχθονες φυλές σκύλων (αναγνωρισμένες ή όχι ακόμη) με την

διευκρίνιση ότι οι φυλές αυτές αποτελούν υποκατηγορία των σκύλων εργασίας.

- 3) Είτε, στην αντίθετη περίπτωση, αν εξακολουθήσουν να θεωρούνται ως «ζώα συντροφιάς» τα μέλη των αυτοχθόνων φυλών σκύλων θα πρέπει να εξαιρούνται ρητώς α) από την υποχρεωτική στείρωση του άρθρου 5 και β) να μπορούν να αποκτηθούν ελεύθερα από ιδιώτη ιδιοκτήτη σε άλλο ιδιώτη ιδιοκτήτη ή να μπορούν να περισυλλεχθούν, εκτραφούν και αναπαραχθούν σε αντίθεση με τα γενικώς οριζόμενα στα άρθρα 5, 6 και 9 του σχεδίου νόμου γ) δεν θα υπάγονται στην τόσο ευρεία διατύπωση περί αδεσπότην ζώων ούτε θα επιτρέπεται, αν έχουν αποδεδειγμένα κύριο, να αποσπασθούν από αυτόν και να τύχουν της αντιμετώπισης των αδεσπότην ζώων δ) θα σημαίνονται ηλεκτρονικά και θα υπάγονται σε Ειδικό Μητρώο Ζώων, διαφορετικό και διακριτό από το ΕΜΖΣ (Ενιαίο Μητρώο Ζώων Συντροφιάς).

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

-Οι ορισμοί του σχεδίου νόμου είναι κάθε άλλο παρά ικανοποιητικοί σε σχέση με την ευζωία των «ζώων συντροφιάς». Η έννοια της «αξιοπρέπειας» ή της «αξιοπρεπούς διαβίωσης» (Würde) των ζώων, όπως τίθεται στον ελβετικό νόμο για τα ζώα του 2006, καθώς και οι εκεί αναφερόμενες, εκδηλώσεις της, μπορούν να εμπλουτίσουν και να συμπληρώσουν την έννοια της «ευζωίας» των ζώων στο άρθρο περί «ορισμών»

-Τα δεσποζόμενα ζώα θα ήταν προτιμότερο να ορίζονται ως κηδεμονευόμενα ζώα, δεδομένου ότι τα ζώα είναι έμβια όντα με συναισθηματικό και ψυχικό κόσμο και όχι απλώς «πράγματα».

-Επίσης, οι ορισμοί για τα «αδέσποτα ζώα» και για τον «προσωρινό ιδιοκτήτη ζώων» είναι προβληματικοί, κατά τον τρόπο που προσδιορίζεται στο σώμα αυτής της εργασίας. Ιδίως το ζήτημα των αυτοχθόνων φυλών ή των αγροτικών σκυλιών εργασίας θα πρέπει να ληφθεί υπ' όψιν ώστε να μην υπαχθούν αβάσιμα στα αδέσποτα ζώα αυτές οι κατηγορίες ζώων (σκυλιών κατά κανόνα και γάτας σε μια περίπτωση). Επίσης, τα δεσποζόμενα ζώα πρέπει σαφώς και ρητώς να περιλαμβάνουν και τα ζώα συντροφιάς που χρησιμεύουν για αγροτικές εργασίες, φύλαξη, βοήθεια σε άτομα χρήζοντα βοήθειας κ.λπ.

- Οι διατάξεις του σχεδίου νόμου για την υποχρεωτική στείρωση των ζώων συντροφιάς και ιδίως των δεσποζομένων ζώων, αντιβαίνουν ευθέως στην ευζωία των ζώων συντροφιάς και στην βίωσή τους σύμφωνα με το είδος τους και την φυσική τους υπόσταση και προορισμό. Η σχετική διάταξη του άρθρου 5 σχεδίου νόμου πρέπει να απαλειφθεί ή πάντως να δοθεί η δυνατότητα πριν από την στείρωση ορισμένων ευκαιριών αναπαραγωγής του ζώου που ανήκει σε ιδιώτη ιδιοκτήτη-όπως εν μέρει συμβαίνει στο ισχύον δίκαιο. Ας ληφθεί εδώ υπόψιν ότι η στείρωση ζώου στο γερμανικό δίκαιο ζώων (Tierschutzgesetz) κατά κανόνα ταυτίζεται με τον **παράνομο**

ακρωτηριασμό του ζώου. Επίσης, η παλαιότερη Ευρωπαϊκή Σύμβαση «για την Προστασία των Ζώων Συντροφιάς», την οποίαν η Ελλάδα υπέγραψε το 1987, απαγόρευε την αλλοίωση της εξωτερικής εμφάνισης των ζώων συντροφιάς με την εξαίρεση του θεραπευτικού σκοπού. Δεν προκύπτει ότι οι στείρωσεις χωρίς διάκριση όλων των δεσποζομένων ζώων υπηρετούν θεραπευτικούς σκοπούς υπέρ των ζώων. Επιπλέον, η υποχρεωτική στείρωση πέραν του καθαρά εμπορικού δικτύου ζώων συντροφιάς αντίκειται σαφώς στην αρχή της **«βιώσιμης ανάπτυξης», της «αιεφορίας»** και της «αναπαραγωγής των βιοτικών πόρων» (Συνθήκη Ηνωμένων Εθνών του Ρίο 1992, καθώς και άλλες ΔΣ), η οποία αποτελεί βασική αρχή, εντεταγμένη στο εσωτερικό μας δίκαιο αλλά και στο δίκαιο της ΕΕ. Επίσης, αντιβαίνει σαφώς στην αρχή της βιοποικιλότητας, η οποία δεν αντιστοιχεί μόνο στην «άγρια φύση» και την «άγρια πανίδα και χλωρίδα» (Οδηγία **92/43 ΕΕ** και **ν. 3937/2011** για την «άγρια φύση», όπως τροποποιηθείς ισχύει), αλλά στην αρχή ικανοποιητικής αναπαραγωγής και μη εξαφάνισης όλων των κατηγοριών ζώων ως εμβίων όντων. Οι αρχές της αιεφορίας, της βιώσιμης ανάπτυξης και της προστασίας-διαφύλαξης των βιοτικών πόρων για τις επόμενες γενεές αποτελούν βασικές αρχές του εθνικού, ενωσιακού και διεθνούς δικαίου, πέραν δε τούτου έχουν ενισχυθεί καθοριστικά την τελευταία εικοσαετία στην χώρα μας από την νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, ιδίως στο πεδίο του δικαίου προστασίας του περιβάλλοντος.

- Το καθεστώς αναπαραγωγής των ζώων συντροφιάς, όπως προκύπτει από τον συνδυασμό των άρθρων 5 και 6 του σχεδίου νόμου, οδηγεί στην αναπαραγωγή τους αποκλειστικά και μόνο από το εμπορικό δίκτυο εκτροφής-εμπορίας, πράγμα που μπορεί, με μεγάλο βαθμό πιθανότητας, να οδηγήσει **στον αφανισμό ολόκληρων φυλών ή κατηγοριών ζώων συντροφιάς**, εφόσον δεν προκύπτει καθαρά εμπορική ζήτηση για αυτές..
- Η απόκτηση ζώων συντροφιάς κατά το άρθρο 6 και το άρθρο 9 του σχεδίου νόμου, επίσης είναι μη παραδεκτή από την οπτική της ευζωίας των ζώων. Θα μπορούσε να δοθεί η δυνατότητα κτήσης ζώων συντροφιάς από ιδιώτη σε ιδιώτη, ιδίως με την μορφή της δωρεάς, όπως συμβαίνει στο γερμανικό δίκαιο στην βάση των αρχών της αμοιβαίας εμπιστοσύνης χάριν του ζώου και μιας πιο προσωπικής σχέσης ανθρώπου και ζώων.
- Το συνταγματικό μας δίκαιο μπορεί να μην γνωρίζει υποκειμενικά δικαιώματα των ίδιων των ζώων αλλά αναγνωρίζει σαφώς και προστατεύει **τα δικαιώματα των ιδιοκτητών τους**, χωρίς να διαφοροποιεί τους ιδιώτες ιδιοκτήτες από τους ιδιοκτήτες ζώων χάριν εμπορικών και κερδοσκοπικών δραστηριοτήτων.
- Από την άποψη των συνταγματικών δικαιωμάτων των ιδιωτών ιδιοκτητών ζώων, η υποχρεωτική στείρωση των δεσποζομένων ζώων οδηγεί σε δυσανάλογο περιορισμό και σε παραβίαση των δικαιωμάτων αυτών των

ιδιοκτητών, ιδίως όσον αφορά τον δυσανάλογο περιορισμό της ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητάς τους (5 παρ. 1 Σ) α) με την έννοια της προσβολής της συναισθηματικής τους σχέτισης με το ζώο συντροφιάς που διατηρούν και που αφορά και την δυνατότητα, έστω με μέτρο, αναπαραγωγής του και β) με την έννοια της ευθύνης και εγγυητικής λειτουργίας του ιδιοκτήτη για την ευζωία του ζώου και την αξιοπρεπή του διαβίωση. Επίσης, στα ζώα συντροφιάς που είναι και ζώα εργασίας (σκύλοι φύλαξης, εργασίας κ.λπ.) η πλήρης αδυναμία και αποκλεισμός της αναπαραγωγής τους οδηγεί στην σοβαρή απομείωση της οικονομικής και επαγγελματικής δραστηριότητας του ιδιοκτήτη και άρα στην παραβίαση του άρθρου 5 παρ. 1 Σ και ως προς την οικονομική και επαγγελματική ελευθερία.

- Το άρθρο 17 παρ.1 Σ προσδίδει ερμηνευτικά ισχυρότερη προστασία στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας των ιδιωτών ιδιοκτητών ζώων συντροφιάς, ώστε το πρότυπο των άρθρων 5 και 6 του σχεδίου νόμου να διακυβεύει, να μην ανταποκρίνεται ή και να προσβάλλει ευθέως όλο το πλέγμα συνταγματικών διατάξεων των ιδιωτών ιδιοκτητών ζώων από τον συστηματικό συνδυασμό και ερμηνεία του 5 παρ. 1 Σ με το 17 παρ.1 Σ όσον αφορά τους ιδιώτες ιδιοκτήτες ζώων συντροφιάς.
- Η ρύθμιση του δικαιώματος ιδιοκτησίας, απόκτησης και αναπαραγωγής ζώων συντροφιάς μεταξύ των ιδιωτών ιδιοκτητών και των εταιρικών ιδιοκτητών του δικτύου εμπορίας-εκτροφής ζώων συντροφιάς δημιουργεί αρνητική διάκριση σε βάρος των τελευταίων και προνόμιο υπέρ του εμπορικού δικτύου, με αποτέλεσμα την παραβίαση της αρχής ίσης μεταχείρισης και της γενικής αρχής της ισότητας (4 παρ. 1 Σ) μεταξύ διαφορετικών κατηγοριών ιδιοκτητών ζώων συντροφιάς. Το «προνόμιο» αυτό δεν αίρεται από την ανόμοια μεταχείριση ανομοίων περιπτώσεων σε καμία περίπτωση, καθώς δεν δικαιολογείται σαφώς η ανομοιότητα των ρυθμιζομένων περιπτώσεων.
- Οι αρχαίες αυτόχθονες φυλές σκυλιών στην Ελλάδα, αναγνωρισμένες ήδη σε εθνική ή διεθνή βάση, ή και μη ακόμη αναγνωρισμένες, όπως προσδιορίζονται επιστημονικά αλλά και από το φιλοζωικό κίνημα, οφείλουν να λάβουν **ειδική προστασία και εξαιρετική ευνοϊκή ρύθμιση** καθώς πληθυσμιακά απειλούνται με σοβαρή ελάττωση ή και με αφανισμό. Ειδικότερα: α) είτε πρέπει, καθώς κατά κανόνα πρόκειται για ζώα εργασίας της υπαίθρου, να εξαιρεθούν σαφώς από τον νόμο που θα ψηφισθεί και να υπαχθούν ρητώς στο π.δ. 434/1995 («Μέτρα για τη διατήρηση και προστασία των αυτοχθόνων φυλών των αγροτικών ζώων») ή, σε διαφορετική περίπτωση, β) πρέπει να διαμορφωθεί εντός των ζώων συντροφιάς ένα εξαιρετικό ευνοϊκό καθεστώς υπέρ της προστασίας τους. Θα πρέπει να ανήκουν σε ειδικό Μητρώο Ζώων, να εξαιρεθούν από την ισχύ διάταξης του 5 παρ. 1 στ. α) σχεδίου νόμου για την υποχρεωτική στείρωση, να δοθεί δυνατότητα απόκτησής τους από ιδιώτη σε ιδιώτη κατά εξαίρεση του

άρθρου 6 παρ. 1 και 3 σχεδίου νόμου, να εξαιρεθούν από το καθεστώς των αδεσπότην, καθώς η λειτουργία τους στην ύπαιθρο και η μεγάλη κινητικότητα τους δεν επιτρέπει την συνεχή επίβλεψη του ιδιώτη ιδιοκτήτη πάνω σε αυτά, όπως συμβαίνει στις πόλεις, χωρίς όμως να υπάρχει σοβαρός κίνδυνος απώλειάς τους.

Αθήνα, 17-05-2021

Ο Γνωμοδοτών